

Pravice invalidov in kronično bolnih oseb

Priročnik

ALJA KLARA UGOVŠEK je diplomirana pravnica, avtorica in soavtorica različnih prispevkov, aktivna članica Društva za cistično fibrozo Slovenije. Udeležuje se strokovnih srečanj za cistično fibrozo in predstavlja svojo življenjsko izkušnjo. Od rojstva oboleva za redko boleznijo, ki ji je spremenila življenje. Že v rani mladosti se je morala spopasti s cistično fibrozo. Bolezen je hitro napredovala in pri šestnajstih letih je imela urgentno presaditev pljuč. Danes, pri petindvajsetih letih, kljub nekaterim omejitvam, ki jih povzroča bolezen, živi kakovostno življenje in se zaveda prav vsakega trenutka.

SLAVKA GRMEK UGOVŠEK je magistrica prava, avtorica in urednica publikacij, ustanoviteljica in predsednica Društva za cistično fibrozo Slovenije. V društvu deluje že osem let, pred tem je bila vodja sekcije za cistično fibrozo v Društvu pljučnih in alergijskih bolnikov Slovenije. Sodeluje pri urejanju področja redkih bolezni v Sloveniji. Članom društva pravno svetuje in jim pomaga pri uresničevanju pravic. Prizadeva si za izboljšanje statusa in pravic bolnikov ter njihovih družin. Zavzema se za celostno obravnavo, varno oskrbo in boljšo kakovost življenja bolnikov s cistično fibrozo.

Alja Klara Ugovšek,
Slavka Grmek Ugovšek

PRAVICE INVALIDOV IN KRONIČNO BOLNIH OSEB

Priročnik

DRUŠTVO ZA CISTIČNO FIBROZO SLOVENIJE
CYSTIC FIBROSIS ASSOCIATION OF SLOVENIA

PRAVICE INVALIDOV IN KRONIČNO BOLNIH OSEB
©2017, Društvo za cistično fibrozo Slovenije

Urednica: Slavka Grmek Ugovšek
Avtorici: Alja Klara Ugovšek, Slavka Grmek Ugovšek
Slikarka: Polona Drobnič
Jezikovni pregled: Dragica Iskrenovič
Oblikovanje: Andrej Bajt
Izdajatelj: Društvo za cistično fibrozo Slovenije
Tisk: Roboplast d.o.o.
Naklada: 300 izvodov
Ljubljana, november 2017

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

342.726-056.24(035)
616-002.17(035)

UGOVŠEK, Alja Klara
Pravice invalidov in kronično bolnih oseb: priročnik /
Alja Klara Ugovšek, Slavka Grmek Ugovšek;
[slikarka Polona Drobnič]. -
Ljubljana : Društvo za cistično fibrozo Slovenije, 2017

ISBN 978-961-93386-5-0
I. Grmek Ugovšek, Slavka
292570368

Izdajo priročnika so omogočili:

KAZALO

1. UVOD	7
2. PRAVICE	11
2.1 STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKI PREJEMKI	12
2.1.1 Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo	13
2.1.1.1 Starševski dopust – podaljšanje, starševski dopust – hkratno izrabljanje, nadomestilo za starševski dopust	13
2.1.1.2 Krajši delovni čas in plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva	13
2.1.2 Pravice do družinskih prejemkov	14
2.1.2.1 Dodatek za nego otroka, dodatek za nego otroka – višji	14
2.1.2.2 Delno plačilo za izgubljeni dohodek	15
2.2 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE	17
2.2.1 Pravice do vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami	18
2.2.1.1 Usmerjanje otrok s posebnimi potrebami	18
2.2.1.2 Individualiziran program vzgoje in izobraževanja	18
2.2.1.3 Program za predšolske otroke in izobraževalni programi s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo	19
2.2.2 Pravice do predšolske vzgoje	20
2.2.3 Pravice do osnovnošolskega izobraževanja	20
2.2.3.1 Vpis v osnovno šolo	20
2.2.3.2 Brezplačen prevoz	20
2.2.3.3 Podaljšanje izobraževanja	21
2.2.3.4 Opravljanje izpitov	21
2.2.3.5 Oprostitev ocenjevanja	21
2.2.3.6 Izobraževanje na domu ali v zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu	22
2.2.4 Pravice do srednješolskega izobraževanja	22
2.2.4.1 Prednosti pri vpisu v srednje šole	22
2.2.4.2 Podaljšanje statusa dijaka	23
2.2.4.3 Ponavljanje in pogojno napredovanje	23
2.2.4.4 Prilagojen način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja	23
2.2.4.5 Opravljanje mature v dveh izpitnih rokih	24
2.2.5 Pravice do visokošolskega izobraževanja	24
2.2.5.1 Študenti s posebnimi potrebami in posebnim statusom	25
2.2.5.2 Prenehanje in podaljšanje statusa študenta	26
2.2.5.3 Subvencija za bivanje v študentskem domu ali pri zasebniku	27
2.2.5.4 Subvencionirana študentska prehrana, deset dodatnih subvencioniranih obrokov mesečno	27
2.2.6 Pravice do štipendij	27
2.2.6.1 Dodatek k štipendiji za štipendiste s posebnimi potrebami	27
2.2.6.2 Prejemanje štipendije v primeru ponavljanja letnika in podaljšanja študentskega statusa	28

2.2.6.3	Prenehanje štipendijskega razmerja in vračilo štipendije	29
2.3	ZAPOSLOVANJE IN DELO	31
2.3.1	Pravice iz aktivne politike zaposlovanja	32
2.3.1.1	Aktivna politika zaposlovanja	32
2.3.1.2	Denarni prejemki in stroški in času vključenosti v ukrepe aktivne politike zaposlovanja	32
2.3.2	Pravice iz zaposlitvene rehabilitacije in zaposlovanja invalidov	33
2.3.2.1	Zaposlitvena rehabilitacija	34
2.3.2.2	Denarni prejemki iz zaposlitvene rehabilitacije	34
2.3.2.3	Programi socialne vključenosti	34
2.3.2.4	Sorazmerni del nadomestil	35
2.3.2.5	Zaščitna zaposlitev	35
2.3.2.6	Podporna zaposlitev	35
2.3.2.7	Finančne vzpodbude za zaposlovanje invalidov	36
2.3.2.8	Subvencija plač invalidom	36
2.3.2.9	Dodelitev pomoči »de minimis«	37
2.3.3	Pravice iz izenačevanja možnosti invalidov	37
2.3.3.1	EU kartica ugodnosti za invalide	38
2.4	POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE	39
2.4.1	Pravice iz pokojninskega zavarovanja	40
2.4.1.1	Družinska pokojnina	40
2.4.2	Pravice iz invalidskega zavarovanja	41
2.4.2.1	Invalidska pokojnina	41
2.4.2.2	Poklicna rehabilitacija	42
2.4.2.3	Premestitev na drugo delovno mesto	43
2.4.2.4	Krajši delovni čas od polnega	44
2.4.2.5	Začasno nadomestilo	44
2.4.2.6	Nadomestilo za invalidnost	45
2.4.2.7	Delno nadomestilo za invalidnost	45
2.4.2.8	Invalidnina	45
2.4.2.9	Dodatek za pomoč in postrežbo	46
2.5	ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZAVAROVANJE	47
2.5.1	Pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja	48
2.5.1.1	Zdravstvene storitve osnovne zdravstvene dejavnosti	49
2.5.1.2	Zdravstvene storitve specialistične ambulantne, bolnišnične in terciarne zdravstvene dejavnosti	49
2.5.1.3	Zdraviliško zdravljenje	50
2.5.1.4	Obnovitvena rehabilitacija invalidov, udeležba v organiziranih skupinah za usposabljanje ter letovanje otrok in šolarjev	50
2.5.1.5	Prevoz z reševalnimi in drugimi vozili	51
2.5.1.6	Zdravila in živila za posebne zdravstvene namene na recept	51
2.5.1.7	Medicinski pripomočki	51
2.5.1.8	Izjemna pravica	53
2.5.1.9	Zdravstvene storitve med potovanjem in bivanjem v tujini	53
2.5.1.10	Zdravljenje v tujini	54

2.5.1.11	Spremistvo	54
2.5.1.12	Nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela	55
2.5.1.13	Povračilo potnih stroškov	56
2.6	SOCIALNO VARSTVO	57
2.6.1	Materialne pravice v sistemu socialnega varstva	58
2.6.1.1	Nadomestilo za invalidnost	58
2.6.1.2	Dodatek za tujo nego in pomoč	59
2.6.1.3	Varstveni dodatek	59
2.6.1.4	Izredna denarna socialna pomoč	60
2.6.1.5	Denarna socialna pomoč	61
2.6.1.6	Povečanje denarne socialne pomoči za dodatek za pomoč in postrežbo	61
2.6.1.7	Omejitev dedovanja	62
2.6.1.8	Plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje	63
2.6.1.9	Kritje razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev	63
2.6.2	Socialnovarstvene storitve	64
2.6.2.1	Pomoč družini na domu	64
2.6.2.2	Oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev	65
2.6.2.3	Družinski pomočnik	65
2.7	OLAJŠAVE IN OPROSTITVE	67
2.7.1	Davčne olajšave in oprostitve	68
2.7.1.1	Oprostitev plačila dohodnine	68
2.7.1.2	Olajšava za zavezanca invalida	68
2.7.1.3	Osebna olajšava	69
2.7.1.4	Posebna olajšava	69
2.7.1.5	Olajšava za zaposlovanje invalidov	70
2.7.2	Taksne oprostitve	70
2.7.2.1	Oprostitev plačila upravne takse	70
2.7.2.2	Oprostitev plačila sodne takse	70
2.7.2.3	Oprostitev plačila turistične takse	71
2.7.3	Olajšave in oprostitve na področju prometa, prevozov in nakupa vozil	72
2.7.3.1	Oprostitev plačila davka od cestnih motornih vozil	72
2.7.3.2	Oprostitev plačila letne dajatve za vozila za prevoz invalidov	73
2.7.3.3	Parkiranje in parkirna karta	74
2.7.4	Olajšave in oprostitve na področju dostopa do IKT storitev	74
2.7.4.1	Priključitev na javno komunikacijsko omrežje na fiksni lokaciji in dostop do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji	74
2.7.5	Druge oprostitve	75
2.7.5.1	Oprostitev izvršbe	75
2.7.5.2	Oprostitev RTV prispevka	75
3.	UVELJAVLJANJE PRAVIC IN PRAVNO VARSTVO	77
3.1	Pristojnost	78
3.2	Postopek na prvi stopnji	78
3.3	Pravna sredstva	79
3.4	Postopek na drugi stopnji	80
3.5	Izvršba	80

3.6 Sodno varstvo	80
4. SODNA PRAKSA PRI URESNIČEVANJU PRAVIC BOLNIKOV S CISTIČNO FIBROZO	83
4.1 Pravica do višjega dodatka za nego otroka in pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek	84
4.2 Pravica do invalidske pokojnine in pravica do nadomestila med začasno zadržanostjo od dela	85
4.3 Pravica do zdraviliškega zdravljenja	86
4.4 Pravica do štipendije	86
5. ZAKLJUČEK	89
6. VIRI	93

1.

Uvod

Pravice invalidov so varovane v različnih mednarodnih dokumentih, med katerimi je najpomembnejša Konvencija o pravicah invalidov. Svet Evrope je sprejel številne konvencije, med njimi Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in Evropsko socialno listino, Evropska Unija pa Listino o temeljnih pravicah, v kateri prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi invalidnosti in priznava pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti. Tudi Ustava RS posebej določa pravice invalidov, ki so tesno povezane z drugimi človekovimi pravicami.

Področje urejanja položaja invalidov v Sloveniji spada v okvir dela Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Direktorat za invalide, medtem ko status invalidnosti podeljujejo različne institucije.

Invalidnost je priznana z odločbo, ki jo z zakonom določen organ izda na podlagi mnenja izvedenskega organa. Tako invalidni osebi status invalida dodeli Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Center za socialno delo, Zavod RS za zaposlovanje, Zavod RS za šolstvo, Upravna enota. Pravice invalidom oziroma delodajalcem, ki zaposlujejo invalide, podeljuje tudi Sklad RS za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov. Zaradi tega imajo invalidi različen pravni status invalida, pri čemer se razlikujejo tudi ugodnosti, ki so odvisne od institucije, katera dodeli status invalida. Dajatve države invalidom z različnimi pravnimi statusi so različne in so invalidni otroci ali mladostniki deležni bistveno manj državne pomoči kot npr. delovni invalidi.

Na področju pravic invalidov v Sloveniji ni enotne definicije za invalida. Tako imamo v slovenskem pravnem redu osebe s statusom invalida, druge invalidne osebe, kronično bolne osebe in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, hudo bolne ali dolgotrajno bolne otroke, otroke s težko motnjo v telesnem ali težko in najtežjo motnjo v duševnem razvoju.

Po Resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020 imajo pomoč na domu kronično bolne osebe in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, ki nimajo priznanega statusa invalida, so pa po oceni pristojnega Centra za socialno delo brez občasne pomoči druge osebe nesposobne za samostojno življenje, ter hudo bolni otroci ali otroci s težko motnjo v telesnem ali težko in najtežjo motnjo v duševnem razvoju, ki niso vključeni v organizirane oblike varstva.

Kronično bolne osebe so osebe, ki so dolgotrajno bolne in pri katerih bolezen poteka stalno, trajno. Kronična bolezen, kot je cistična fibroza, se pogosto začne že v otroštvu. Cistična fibroza je najpogostejša redka, progresivna in genetska bolezen, ki prizadene skoraj vse organske sisteme, najbolj pa pljuča in prebavila. Zaradi majhnega števila bolnikov v Sloveniji, je bolezen premalo poznana, zato bolniki s cistično fibrozo še nimajo urejenega statusa invalida.

V Sloveniji je veliko raznolike in zapletene zakonodaje, ki obravnava posamezne pravice invalidov na različne načine in jih prava neuka stranka zelo težko razume. Bolniki in njihovi starši se v takšnem sistemu ne znajdejo in težko sledijo pravicam, do katerih so upravičeni. Po pomoč se obračajo na društvo.

Namen tega priročnika je na enem mestu predstaviti pravice invalidov in kronično bolnih oseb za

izboljšanje statusa in lažje uresničevanje pravic bolnikov. Zaradi preobširne zakonodaje so v priročniku prikazane samo tiste pravice, do katerih so oziroma bi bili upravičeni bolniki s cistično fibrozo in njihovi starši na področjih starševskega varstva in družinskih prejemkov, vzgoje in izobraževanja, zaposlovanja in dela, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zdravstvenega varstva in zavarovanja, socialnega varstva, olajšav in oprostitev.

Popis pravic omogoča vpogled v osnovne podatke o pravicah, ne more pa biti podlaga za uresničevanje pravic, ker ne nudi vedno vseh podrobnih podatkov o posamezni pravici, ki je z vidika uveljavljanja pravic odločilnega pomena. Ker je na področju pravic invalidov v Sloveniji veliko različne zakonodaje, ki je razpršena v posameznih predpisih in se pogosto spreminja, so upoštevane vse ustrezne dopolnitve in spremembe, zato predstavljen popis prinaša korekten posnetek stanja na področju pravic, ki jih kronično bolne osebe lahko uveljavljajo, besedilo se namreč nanaša na stanje v letu 2017.

V priročniku je predstavljeno tudi uveljavljanje pravic in pravno varstvo v Sloveniji. Opisan je postopek uveljavljanja pravic na prvi in drugi stopnji, pravna sredstva, izvršba in sodno varstvo. Prikazana je sodna praksa pri uresničevanju pravic bolnikov s cistično fibrozo, posebej pravica do višjega dodatka za nego otroka in pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek, pravica do invalidske pokojnine in pravica do nadomestila med začasno zadržanostjo od dela, pravica do zdraviliškega zdravljenja ter pravica do štipendije.

2.

Pravice

2.1 STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKI PREJEMKI

2.1.1 Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo

Na področju starševskega varstva velja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – ZSDP-1. Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo temeljijo na načelu plačila prispevkov, ki so praviloma odvisne od višine vplačanih prispevkov, če ni drugače določeno. Te pravice vključujejo tri vrste dopusta: materinski, očetovski in starševski dopust.

2.1.1.1 Starševski dopust – podaljšanje, starševski dopust – hkratno izrabljanje, nadomestilo za starševski dopust

Pravna podlaga: 29., 32., 35. člen ZSDP-1

Vsebina: Starševski dopust se ob rojstvu otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, podaljša za dodatnih 90 dni na podlagi mnenja zdravniške komisije, če je motnja v telesnem ali duševnem razvoju oziroma dolgotrajna hujša bolezen otroka ugotovljena po uveljavljanju pravice do starševskega dopusta, otrok pa še ni dopolnil starosti 18 mesecev. V tem primeru ima zavarovanec ob izpolnjevanju zahtevanih pogojev v ZSDP-1 tudi pravico do nadomestila v času dopusta.

Upravičenci: Oba starša lahko istočasno izrabljata podaljšani del starševskega dopusta v obliki polne odsotnosti z dela za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.1.1.2 Krajši delovni čas in plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva

Pravna podlaga: 50. člen ZSDP-1

Vsebina: Pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega ima upravičenec tudi po 3. letu starosti otroka, vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka.

Delodajalec delavcu zagotavlja pravico do plače po dejanski delovni obveznosti, RS pa mu zagotavlja do polne delovne obveznosti plačilo prispevkov za socialno varnost (za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti, za starševsko varstvo, za zdravstveno zavarovanje pa prispevke za primer bolezni in poškodbe izven dela, za pravice do zdravstvenih storitev in povračila potnih stroškov) od sorazmernega dela minimalne plače, katere plačuje po stopnjah, določenih z zakonom, ki določa stopnje prispevkov za socialno varnost.

Krajši delovni čas mora obsegati najmanj polovično tedensko delovno

Upravičenci:	obveznost. Delavec obvesti delodajalca o začetku dela s krajšim delovnim časom od polnega zaradi starševstva 30 dni pred nastopom.
Pristojnost:	Eden od staršev, ki neguje in varuje zmerno ali težje gibalno oviranega otroka ali otroka z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju.
	Center za socialno delo.

2.1.2 Pravice do družinskih prejemkov

Na področju družinskih prejemkov velja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – ZSDP-1. Družina je lahko upravičena do različnih prejemkov s strani države. Obstaja več vrst družinskih prejemkov, do katerih so družine upravičene pod različnimi pogoji.

2.1.2.1 Dodatek za nego otroka, dodatek za nego otroka – višji

Pravna podlaga: 79., 80., 82. člen ZSDP-1
Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, Priloga 1: Seznam težkih kroničnih bolezni in stanj

Vsebina: Dodatek za nego otroka je denarni dodatek za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, in je namenjen kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina pri preživljanju in negi takega otroka.

Višina dodatka za nego otroka zaradi povišanih življenjskih stroškov je 100 eurov mesečno, lahko pa znaša dodatek 200 eurov mesečno za otroke:

- s težko ali funkcionalno težko motnjo v duševnem razvoju (otrok se lahko usposobi le za sodelovanje pri aktivnostih; potrebuje stalno nego, varstvo, pomoč in vodenje; je omejen v gibanju, prisotne so težke dodatne motnje, bolezni in obolenja; razumevanje in upoštevanje navodil je hudo omejeno; orientacijski rezultat na testu inteligentnosti je pod 20 IQ, mentalna starost do 2 let);
- s težko ali funkcionalno težko gibalno ovirane otroke (otrok ima malo uporabnih gibov, samostojno gibanje ni možno; v celoti je odvisen od tuje pomoči; otrok je lahko težko moten v komunikaciji, sporazumeva se s pomočjo neverbalne komunikacije oziroma nadomestne komunikacije);
- z določenimi boleznimi s seznama hudih bolezni, ki ga določi minister na predlog pediatrične klinike, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

Pravica do dodatka za nego otroka traja za obdobje, ko se otroku zagotavlja posebna nega zaradi zdravstvenih razlogov, vendar najdalj do 18. leta starosti, po 18. letu pa le, če so ga starši dolžni preživljati v skladu s določbami zakona, ki ureja družinska razmerja. Pravica preneha s prvim dnem naslednjega meseca, ko niso več izpolnjeni pogoji po tem zakonu.

Pravica do dodatka za nego otroka se uveljavlja na podlagi mnenja zdravniške komisije, ki za ugotovitev, do kakšne višine dodatka za nego otroka je upravičen posamezni upravičenec, uporablja Seznam težkih kroničnih bolezni in stanj.

V tem seznamu je pod točko 10: Mukoviscidoza in ostale kronične gnojne bolezni pljuč (mukociliarna diskinezija, bronhiektazije itd., cistična fibroza – višji dodatek le, če izpolnjuje kriterije za težko obliko CF – pripravila Komisija za CF PeK), primarna ciliarna diskinezija, bronhiektazije druge etiologije s pomembno okvaro pljučne funkcije (FEV1 pod 60%).

Kriteriji za višji dodatek:

1. Otroci s cistično fibrozo, do vstopa v osnovno šolo: Starši/skrbniki imajo pravico do višjega dodatka za nego, potreben je vpis te skupine otrok v 3. člen, odstavka c – funkcionalna v noveli zakona o starševskih prejemkih, s tem imajo starši možnost delnega povračila izgubljenega dohodka ali krajšega delovnega časa (DPID, KDČ).

2. Otroci s cistično fibrozo, po vstopu v osnovno šolo, ki imajo 2 ali več kliničnih kroničnih zapletov cistične fibroze (FEV1 pod 70% pričakovane normalne vrednosti, indeks telesne mase pod 25. percentilom normalne vrednosti, pogosta in težka prebolevanja okužb dihal (več kot 3 antibiotična intravenska zdravljenja ali več kot 4 oralna antibiotična zdravljenja letno), sladkorna bolezen, napredovana oblika jetrne bolezni (ciroza jeter z vsaj enim od zapletov: portalna hipertenzija, hipersplenizem, motena sistemska funkcija jeter, ascites) imajo pravice, skladne s 3. členom, odstavka c – do višjega dodatka in DPID ali KdČ.

Upravičenci:	Eden od staršev ali druga oseba za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo.
---------------------	--

Pristojnost:	Center za socialno delo.
---------------------	--------------------------

2.1.2.2 Delno plačilo za izgubljeni dohodek

Pravna podlaga:	83., 86., 97. člen ZSDP-1 Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, Priloga I: Seznam težkih kroničnih bolezni in stanj
------------------------	--

Vsebina:	Delno plačilo za izgubljeni dohodek je osebni prejemek starša ali druge osebe, zaradi nege in varstva otroka, ki prejema višji dodatek za nego otroka. O pravici se odloči na podlagi mnenja zdravniške komisije.
-----------------	---

Višina delnega plačila za izgubljeni dohodek je 734,15 eurov mesečno. Če eden od staršev dela s krajšim delovnim časom od polnega, mu pripada sorazmerni

del delnega plačila za izgubljeni dohodek. Upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, zavarovani za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo. Prispevek zavarovanca plačuje upravičenec, prispevek delodajalca pa RS. Upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek so obvezno zdravstveno zavarovani za primer bolezni in poškodbe izven dela, za pravice do zdravstvenih storitev in povračila potnih stroškov. Prispevek plačuje upravičenec.

Pravica traja, dokler so izpolnjeni pogoji iz tega zakona oziroma najdalj do 18. leta starosti otroka. Če otrok umre, upravičenec obdrži pravico še dva meseca po smrti otroka. Kadar zdravniška komisija na podlagi mnenja pristojnega centra ugotovi, da prejemnik plačila za izgubljeni dohodek otroku ne zagotavlja primerne nege in varstva na domu, mu pravica preneha s prvim dnevom naslednjega meseca po taki ugotovitvi. Upravičenec uveljavlja pravico v 30 dneh pred zapustitvijo trga dela oziroma najpozneje 30 dni po zapustitvi trga dela, drugače mu pravica pripada z dnem vložitve vloge.

Upravičenci:

Eden od staršev ali druga oseba:

- kadar zapusti trg dela ali začne delati krajši delovni čas od polnega zaradi nege in varstva otroka oziroma je upravičen do višjega dodatka za nego otroka;
- ki neguje in varuje dva ali več otrok z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju ali zmerno ali težjo gibalno oviranostjo.

Pristojnost:

Center za socialno delo.

2.2

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

2.2.1 Pravice do vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami

Vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ureja Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – ZUOPP-1, od 1. januarja 2019 pa tudi Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami – ZOPOPP in drugi predpisi, na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja ter splošnega srednjega izobraževanja. Otroci s posebnimi potrebami so med drugim tudi dolgotrajno bolni otroci, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo. Za dolgotrajno hudo bolne otroke se po Pravilnika o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego, štejejo kronično bolni otroci, pri katerih je kljub zdravljenju pričakovati trajne posledice bolezni, oziroma otroci s takimi boleznimi, ki zahtevajo zdravljenje, nego in rehabilitacijo, ki traja dalj kot šest mesecev.

2.2.1.1 Usmerjanje otrok s posebnimi potrebami

Pravna podlaga: 30. člen ZUOPP-1
Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami
Kriteriji za opredelitev primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami

Vsebina: Odločba o usmeritvi vzgoje in izobraževanja je izdana na podlagi strokovnega mnenja, ki ga pripravi komisija za usmerjanje prve stopnje. Ta določi ustrezen program vzgoje in izobraževanja ob upoštevanju otrokovih potreb in dosežene ravni razvoja ter njegovih primanjkljajev, ovir oziroma motenj, v katerega se otrok usmerja, ter obseg in način izvajanja dodatne strokovne pomoči. Določijo se tudi vrtec in šola, kamor bo otrok hodil, morebitno zmanjšanje števila otrok v oddelku ter kadrovske, prostorske, materialne in drugi pogoji. Komisija za usmerjanje mora pred izdelavo strokovnega mnenja pridobiti tudi mnenje vrtca, šole oziroma zavoda, v katerega naj bi bil otrok s posebnimi potrebami vključen, po potrebi pa tudi mnenje drugih ustreznih institucij.

Upravičenci: Otroci s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Zavod RS za šolstvo.

2.2.1.2 Individualiziran program vzgoje in izobraževanja

Pravna podlaga: 36. člen ZUOPP-1

Vsebina: Individualiziran program izdela vzgojno-izobraževalni zavod najkasneje v roku 30 dni po dokončnosti odločbe, v katerem določi organizacijo in izvedbo

dodatne strokovne pomoči za premagovanje primanjkljajev ter izvajanje svetovalnih storitev in učne pomoči. V pripravo in spremljanje individualiziranega programa morajo biti vključeni starši ter otrok s posebnimi potrebami, upoštevaje njegovo zrelost in starost. Individualiziran program je treba najmanj v vsakem vzgojno-izobraževalnem obdobju evalvirati in ga po potrebi spremeniti.

Upravičenci: Otroci s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Zavod RS za šolstvo, vzgojno-izobraževalni zavod.

2.2.1.3 Program za predšolske otroke in izobraževalni programi s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo

Pravna podlaga: 7., 8., 9. člen ZUOPP-1
Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami

Vsebina: Prilagajanje izvajanja programov se lahko zagotovi otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v program za predšolske otroke in izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo.

Dodatna učna pomoč se lahko izvaja kot:

- pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj;
- svetovalna storitev;
- učna pomoč, ki se lahko izvaja samo v osnovni šoli ter v programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, v primeru dolgotrajne bolezni, zaradi katere je bil otrok odsoten od pouka dva meseca ali več, pa tudi v drugih programih srednjega izobraževanja.

Dodatna strokovna pomoč se izvaja individualno ali skupinsko v oddelku ali izven oddelka v vzgojno-izobraževalnem zavodu, in če je tako ni mogoče zagotoviti, se otroku lahko nudi tudi na domu.

Skupno število ur dodatne strokovne pomoči ne sme presegati pet ur tedensko, od tega morajo biti vsaj ena ura svetovalnih storitev in največ dve uri tedensko kot učna pomoč v izobraževalnem programu osnovne in srednje šole. Obseg, oblika ter izvajalec dodatne strokovne pomoči se določijo z odločbo o usmeritvi.

Upravičenci: Otroci s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Zavod RS za šolstvo, vzgojno-izobraževalni zavod.

2.2.2 Pravice do predšolske vzgoje

Zakon o vrtcih – ZVrt določa, da so otroci s posebnimi potrebami otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, otroci z govornimi motnjami, gibalno ovirani otroci ter otroci z motnjami vedenja in osebnosti, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov za predšolske otroke z dodatno strokovno pomočjo in prilagojene programe, ki se izvajajo v razvojnih vrtcih. Ta zakon dolgotrajno bolnih otrok ne šteje med otroke s posebnimi potrebami.

Je pa v veljavi nov Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami – ZOPOPP, ki se začne uporabljati 1. januarja 2019. Po tem zakonu so otroci s posebnimi potrebami v predšolskem obdobju, otroci z razvojnimi zaostanki, primanjkljaji, ovirami oziroma motnjami na telesnem, spoznavnem, zaznavnem, socialno-čustvenem, sporazumevalnem področju ter dolgotrajnimi boleznimi.

2.2.3 Pravice do osnovnošolskega izobraževanja

Pravice do osnovnošolskega izobraževanja ureja Zakon o osnovni šoli – ZOsn in drugi predpisi.

2.2.3.1 Vpis v osnovno šolo

Pravna podlaga: 49. člen ZOsn

Vsebina: Vpis v osnovno šolo v šolskem okolišu, v katerem otrok stalno oziroma začasno prebiva razen, če je otroku z odločbo o usmeritvi določena druga ustrezna osnovna šola. Z odločbo o usmeritvi se določi praviloma najbližja ustrezna šola.

Upravičenci: Učenci s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Osnovna šola.

2.2.3.2 Brezplačen prevoz

Pravna podlaga: 56. člen ZOsn

Vsebina: Brezplačen prevoz ne glede na oddaljenost otrokovega prebivališča od osnovne šole, če je tako določeno v odločbi o usmeritvi.

Upravičenci: Učenci s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Osnovna šola.

2.2.3.3 Podaljšanje izobraževanja

Pravna podlaga: 75. člen ZOsn

Vsebina: Izobraževanje v osnovni šoli lahko nadaljujejo še največ tri leta in obdržijo status učenca, če so bili vključeni v osnovnošolsko izobraževanje po prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom, so izpolnili osnovnošolsko obveznost in se ne vključijo v programe srednješolskega izobraževanja oziroma enajst let (vendar največ do 26. leta starosti), če so bili vključeni v posebni program vzgoje in izobraževanja ter so izpolnili osnovnošolsko obveznost.

Upravičenci: Učenci s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Osnovna šola.

2.2.3.4 Opravljanje izpitov

Pravna podlaga: 76. člen ZOsn

Vsebina: Izpite iz posameznih predmetov lahko opravljajo do konca šolskega leta, o čemer odloča ravnatelj.

Upravičenci: Učenci, ki zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov ne morejo obiskovati pouka.

Pristojnost: Osnovna šola.

2.2.3.5 Oprostitev ocenjevanja

Pravna podlaga: 78. člen ZOsn

Vsebina: Posamezni predmet, pri katerem je učenec iz zdravstvenih razlogov v celoti oproščen, se ne ocenjuje.

Upravičenci: Učenci, ki so iz zdravstvenih razlogov v celoti oproščeni sodelovanja pri posameznem predmetu.

Pristojnost: Osnovna šola.

2.2.3.6 Izobraževanje na domu ali v zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu

Pravna podlaga: 21. člen ZUOPP-1
Pravilnik o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu

Vsebina: Komisija lahko predlaga usmeritev otroka s posebnimi potrebami v program osnovnošolskega izobraževanja, ki se organizira na domu, ali v vzgojno-izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo v zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu, če za to obstajajo utemeljeni razlogi in so zagotovljeni ustrezni pogoji. Otroku se zagotovijo sredstva v višini, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za plače in materialne stroške na otroka v javnem vzgojno-izobraževalnem zavodu v skladu s standardi in normativi.

Upravičenci: Otroci s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Zavod RS za šolstvo.

2.2.4 Pravice do srednješolskega izobraževanja

Pravice do srednješolskega izobraževanja ureja Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju – ZPSI, Zakon o gimnazijah – ZGim, Zakon o maturi – ZMat ter drugi predpisi.

2.2.4.1 Prednosti pri vpisu v srednje šole

Pravna podlaga: 29. člen ZPSI-1
15. člen ZGim
Pravilnik o vpisu v srednje šole

Vsebina: Omejitev vpisa ne velja za kandidate s posebnimi potrebami, ki izpolnjujejo vse splošne in posebne vpisne pogoje in se vključujejo v izobraževanje v skladu z odločbo o usmeritvi.

Gimnazija z omejitvijo vpisa sprejme kandidata s posebnimi potrebami, ki se vključuje v izobraževanje v skladu z odločbo o usmeritvi, ne glede na merila za izbiro.

Pravilnik določa, da v izbirnem postopku ne sodeluje kandidat s posebnimi potrebami, ki izpolnjuje vpisne pogoje za vpis v izobraževalni program, v katerega se je prijavil, in ima veljavno odločbo o usmeritvi v ta izobraževalni program.

Upravičenci: Dijaki s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Srednja šola (poklicna, strokovna, gimnazija).

2.2.4.2 Podaljšanje statusa dijaka

Pravna podlaga: 49. člen ZPSI-1
23. člen ZGim

Vsebina: Status dijaka se lahko podaljša največ za dve leti, o čemer odloči ravnatelj šole.

Upravičenci: Dijaki s posebnimi potrebami, ki ne napredujejo ali ne končajo izobraževanja zaradi starševstva, izjemnih socialnih in družinskih okoliščin ali zaradi bolezni in drugih utemeljenih razlogov.

Pristojnost: Srednja šola (poklicna, strokovna, gimnazija).

2.2.4.3 Ponavljanje in pogojno napredovanje

Pravna podlaga: 53. člen ZPSI-1
20., 21. člen ZGim

Vsebina: Ravnatelj šole lahko odloči, da dijak večkrat obiskuje isti letnik ali napreduje v naslednji letnik, in mu določi pogoje, ki jih mora izpolniti.

Upravičenci: Dijaki s posebnimi potrebami, ki niso izpolnili obveznosti iz izobraževalnega programa zaradi starševstva, izjemnih socialnih in družinskih okoliščin ali zaradi bolezni in drugih utemeljenih razlogov.

Pristojnost: Srednja šola (poklicna, strokovna, gimnazija).

2.2.4.4 Prilagojen način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja

Pravna podlaga: 4. člen ZMat
Pravilnik o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami – Priloga: Preglednica možnih prilagoditev načina opravljanja mature za kandidate s posebnimi potrebami

Vsebina: Način opravljanja splošne in poklicne mature za kandidate s posebnimi potrebami in način ocenjevanja znanja se prilagodi glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje. Pravilnik določa, da kandidat s posebnimi potrebami ob predprijavi k maturi do 15. novembra izpolni tudi vlogo za

kandidate s posebnimi potrebami v sodelovanju s šolo, na kateri je vpisan oziroma bo opravljal maturo, in k vlogi priloži odločbo o usmeritvi in strokovno mnenje. Možne prilagoditve za posamezno skupino kandidatov s posebnimi potrebami so glede na njihove posebne vzgojno-izobraževalne potrebe določene v preglednici.

Upravičenci: Kandidati s posebnimi potrebami, ki so bili v izobraževalne programe usmerjeni z odločbo o usmeritvi in v drugih utemeljenih primerih (poškodbe, bolezen).

Pristojnost: Srednja šola (poklicna, strokovna, gimnazija), Državni izpitni center (RIC).

2.2.4.5 Opravljanje mature v dveh izpitnih rokih

Pravna podlaga: 27. člen ZMat

Vsebina: Maturu lahko opravljajo v dveh delih, v dveh zaporednih rokih. Kandidat da vlogo skupaj z dokazili ob prijavi oziroma najkasneje v sedmih dneh po nastanku razlogov, zaradi katerih ne more opravljati mature v enem roku. O utemeljenosti razlogov za opravljanje mature v dveh delih odloči Državna komisija za splošno oziroma poklicno maturo v 30 dneh po vložitvi vloge. Kandidatom, ki so na podlagi odobritve pristojne komisije opravili maturo v dveh delih (v spomladanskem in jesenskem izpitnem roku), se pri uveljavljanju pravice do vpisa v nadaljnje izobraževanje upošteva, kot da so maturo opravili v spomladanskem izpitnem roku, če so izpolnili pogoje za opravljanje mature v tem izpitnem roku.

Upravičenci: Kandidati s posebnimi potrebami.

Pristojnost: Srednja šola (poklicna, strokovna, gimnazija), Državni izpitni center (RIC).

2.2.5 Pravice do visokošolskega izobraževanja

Pravice do visokošolskega izobraževanja ureja Zakon o visokem šolstvu – ZVis in drugi predpisi.

ZUOPP-1 ureja usmerjanje otrok, mladostnikov in polnoletnih oseb s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami le do srednješolskega izobraževanja.

Po uveljavitvi termina otrok, učenec oziroma dijak s posebnimi potrebami se je termin študent s posebnimi potrebami uveljavil tudi v visokošolskem izobraževanju, čeprav zakonsko ni bil določen.

Z novim Zakonom za urejanje položaja študentov – ZUPŠ, ki začne veljati 17. novembra 2017, pa se v

Zakonu o visokem šolstvu – ZVis doda določba študenti s posebnimi potrebami in posebnim statusom.

Status študenta s posebnimi potrebami / invalida je opredeljen tudi v statutih posameznih univerz in pravilnikih večine fakultet, ki so dostopni na spletnih straneh:

- Univerze v Ljubljani (Študenti s posebnimi potrebami);
- Univerze v Mariboru (Študenti s posebnimi potrebami);
- Univerze na Primorskem (Interni akti);
- Nove Univerze (Študenti s posebnimi potrebami).

Študent lahko takoj po vpisu na fakulteto v Referat za študentske zadeve odda prošnjo, v kateri obrazloži svojo bolezen ali invalidnost, okoliščine in posebne prilagoditve ter načine dela. K prošnji priloži ustrezno dokumentacijo (zdravniško dokumentacijo ali odločbo o razvrščanju Centra za socialno delo ali strokovno mnenje in odločbo o usmeritvi Zavoda RS za šolstvo ali mnenje invalidske komisije Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje). O prošnji za dodelitev statusa študenta s posebnimi potrebami odloča Komisija za študijske zadeve posamezne fakultete. Glede na posebne potrebe študenta in v dogovoru z njim komisija določi pogoje in prilagoditve za opravljanje izpitov in študijskih obveznosti študenta. Referat fakultete skrbi za obveščenost izvajalcev predmetov o vpisanih študentih, ki imajo v skladu s sklepom komisije priznan status študenta s posebnimi potrebami.

2.2.5.1 Študenti s posebnimi potrebami in posebnim statusom

Pravna podlaga: 69.a člen ZVis
7., 8., 9. člen ZUPŠ

Vsebina: Študenti s posebnimi potrebami so slepi in slabovidni študenti oziroma študenti z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni študenti, študenti z govornojezikovnimi motnjami, gibalno ovirani študenti, dolgotrajno bolni študenti, študenti z avtističnimi motnjami ter študenti s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.

Študenti s posebnim statusom po tem zakonu so študenti vrhunski športniki, študenti priznani umetniki ter drugi študenti, ki se udeležujejo (področnih) mednarodnih tekmovanj. Študenti s posebnim statusom so tudi študenti, ki v času študija postanejo starši.

Študenti s posebnimi potrebami in študenti s posebnim statusom so upravičeni do:

- ugodnejše obravnave v izbirnem postopku v primeru omejitve vpisa,
- prilagoditve izvajanja študijskih programov in dodatne strokovne pomoči pri študiju, pri čemer lahko napredujejo in dokončajo študij v daljšem času, kot je predvideno s študijskim programom, in pri tem obdržijo druge pravice in ugodnosti študentov (pravico do zdravstvenega varstva in drugih ugodnosti ter pravic (na primer prehrana, prevozi, štipendiranje) v skladu s posebnimi predpisi, če niso v delovnem razmerju ali ne opravljajo samostojne

registrirane dejavnosti, niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb pri pristojnem organu oziroma niso poslovodne osebe gospodarskih družb ali direktorji zasebnih zavodov, vendar najdlje za čas trajanja enega študijskega programa na posamezni stopnji).

Te pravice uveljavljajo od vpisa v študijskem letu 2019/2020.

Postopke in podrobnejši način izvrševanja pravic določi minister, pristojen za visoko šolstvo, v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

Upravičenci: Študenti s posebnimi potrebami in posebnim statusom.

Pristojnost: Visokošolski zavod (univerza, fakulteta, umetniška akademija, visoka strokovna šola).

2.2.5.2 Prenehanje in podaljšanje statusa študenta

Pravna podlaga: 70. člen ZVis

Vsebina: Status študenta preneha:

- študentu, ki zaključi študijski program prve ali druge stopnje, z iztekom študijskega leta, v katerem je zaključil študij (študent se lahko po zaključku študijskega programa odpove statusu študenta od 1. oktobra 2018);
- študentu, ki zaključi študijski program tretje stopnje;
- če študent ne zaključi študija na študijskem programu prve ali druge stopnje, v 12 mesecih po zaključku zadnjega semestra oziroma, če je študent v času študija ponavljal letnik ali spremenil študijski program ali smer, ob zaključku zadnjega semestra;
- če študent ne zaključi študija druge stopnje po enovitem magistrskem študijskem programu v 12 mesecih po zaključku zadnjega semestra;
- če študent ne zaključi podiplomskega študija tretje stopnje v ustreznem, s statutom predpisanem roku;
- če se med študijem ne vpiše v naslednji letnik oziroma semester;
- če se izpiše;
- če je bil izključen.

Status študenta se lahko tudi podaljša, vendar največ za eno leto v primerih:

- če študent ne zaključi študija na študijskem programu prve ali druge stopnje ali druge stopnje po enovitem magistrskem študijskem programu v 12 mesecih po zaključku zadnjega semestra;
- če se študent med študijem ne vpiše v naslednji letnik oziroma semester;
- če je študent v času študija ponavljal letnik ali spremenil študijski program ali smer.

Upravičenci: Študenti, ki imajo upravičene razloge za podaljšanje statusa študenta.

Pristojnost:	Visokošolski zavod (univerza, fakulteta, umetniška akademija, visoka strokovna šola).
---------------------	---

2.2.5.3 Subvencija za bivanje v študentskem domu ali pri zasebniku

Pravna podlaga:	Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov
------------------------	--

Vsebina:	Subvencija za bivanje v študentskem domu ali pri zasebniku se izjemoma lahko dodeli tudi študentu, katerega stalno prebivališče je od kraja študija oddaljeno manj kot 25 km, če ima do najbližjega postajališča javnega prevoznega sredstva najmanj 4 km ali če živi v posebno težkih socialnih ali zdravstvenih razmerah in predloži dokazila pristojnih organov.
-----------------	---

Upravičenci:	Študenti, ki imajo upravičene razloge.
---------------------	--

Pristojnost:	Visoko šolstvo v Sloveniji.
---------------------	-----------------------------

2.2.5.4 Subvencionirana študentska prehrana, deset dodatnih subvencioniranih obrokov mesečno

Pravna podlaga:	6., 8. člen ZŠŠP
------------------------	------------------

Vsebina:	Subvencionirana študentska prehrana; deset dodatnih subvencioniranih obrokov mesečno.
-----------------	---

Upravičenci:	– osebe s statusom študenta, ki se izobražujejo na višjih strokovnih šolah in visokošolskih zavodih v RS ter niso v delovnem razmerju; – osebe s posebnimi potrebami zaradi težke oziroma težje funkcionalne prizadetosti, otroci padlih v vojni za Slovenijo 1991 s statusom študenta in upravičenci – starši.
---------------------	--

Pristojnost:	Študentska organizacija Slovenije.
---------------------	------------------------------------

2.2.6 Pravice do štipendij

Pravice do štipendij ureja Zakon o štipendiranju – ZŠtip-1.

2.2.6.1 Dodatek k štipendiji za štipendiste s posebnimi potrebami

Pravna podlaga:	11., 13., 17., 20., 26. člen ZŠtip-1
------------------------	--------------------------------------

Vsebina:	Štipendist s posebnimi potrebami je štipendist, ki mu je priznana invalidnost
-----------------	---

oziroma telesna okvara na podlagi odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ali Zavoda RS za zaposlovanje ali za katerega je enemu od staršev priznan dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo po ZSDP-1 ali je usmerjen v prilagojen program vzgoje in izobraževanja v skladu z ZUOPP-1.

Štipendistu s posebnimi potrebami se k državni štipendiji, namenjeni dijakom in študentom, ki se izobražujejo in izhajajo iz socialno šibkejših družin ali k Zoisovi štipendiji, namenjeni dijakom in študentom kot spodbuda za izjemne dosežke dodeli dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami v višini 50 eurov mesečno.

Upravičenci:

- osebe s statusom dijaka ali študenta in udeleženci izobraževanja odraslih, ob izpolnjevanju pogojev, določenih v ZŠtip-1;
- osebe, ki so pred dopolnjenim 22. letom starosti prvič vpisane v program nižjega poklicnega, srednjega poklicnega, srednjega tehniškega ali drugega strokovnega ter splošnega izobraževanja, ali osebe, ki so pred dopolnjenim 27. letom starosti prvič vpisane v program višješolskega ali visokošolskega izobraževanja prve ali druge stopnje, za katerega uveljavljajo pravico do štipendije.

Pristojnost: Center za socialno delo (državna štipendija), Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS (Zoisova štipendija).

2.2.6.2 Prejemanje štipendije v primeru ponavljanja letnika in podaljšanja študentskega statusa

Pravna podlaga: 87., 88., 95. člen ZŠtip-1

Vsebina: Štipendijsko razmerje in prejemanje štipendije se podaljša za dodatno eno šolsko ali študijsko leto, če štipendist ponavlja letnik zaradi opravičljivih zdravstvenih razlogov ter izjemnih družinskih in socialnih okoliščin, ki so vplivale na zmanjšanje učnih ali študijskih sposobnosti štipendista v tolikšni meri, da zaradi tega ni mogel izpolniti šolskih ali študijskih obveznosti.

Za opravičljive zdravstvene razloge se šteje bolezen ali poškodba, v trajanju skupaj najmanj štiri mesece v šolskem ali študijskem letu, v katerem je štipendist prejel štipendijo, kar se dokazuje z mnenjem lečečega zdravnika specialista.

Za izjemne družinske ali socialne okoliščine pa se štejejo:

- smrt ali nastanek najmanj 80% invalidnosti ali težko ozdravljive bolezni starša ali osebe, pri kateri je štipendist v varstvu in vzgoji, ali brata oziroma sestre štipendista;

– brezposelnost ali izguba zaposlitve ali začasna nezmožnost starša ali osebe, pri kateri je štipendist v varstvu in vzgoji, za delo zaradi bolezni ali poškodbe, ki je trajala neprekinjeno najmanj štiri mesece.

Podaljšanje štipendijskega razmerja za dodatno šolsko ali študijsko leto v teh primerih je možno le enkrat na posamezni ravni izobraževanja iz razlogov, ki so bili podani v predhodnem šolskem ali študijskem letu. Ponavljanje letnika je ponavljanje istega letnika istega izobraževalnega programa na isti ravni izobraževanja, za katerega je štipendist pridobil štipendijo, kar izkaže s potrdilom o ponovnem vpisu v isti letnik.

Štipendijsko razmerje se po izteku izobraževalnega programa v primeru podaljšanja študentskega statusa podaljša za:

- dodatnih 60 dni po izteku višješolskega programa ali
- dodatno študijsko leto po izteku izobraževalnega programa prve ali druge stopnje, ki se podaljša le enkrat, in sicer po prvi ali po drugi stopnji.

V primeru podaljšanja študentskega statusa se štipendija izplačuje do diplome, vendar največ 60 dni na višješolskih programih in največ eno študijsko leto na programih prve ali druge stopnje. Štipendijsko razmerje miruje, državna ali Zoisova štipendija pa se štipendistu ne izplačuje, če med drugim ponavlja isti letnik ali ne izpolnjuje pogojev za napredovanje v višji letnik istega izobraževalnega programa na isti ravni izobraževanja, za katerega je pridobil štipendijo, razen v primerih starševstva, opravičljivih zdravstvenih razlogov, izjemnih družinskih in socialnih okoliščin, neizpolnenih šolskih ali študijskih obveznosti zaradi višje sile. V teh primerih mirovanje traja nepretrgoma toliko časa, kolikor trajajo razlogi, vendar skupaj ne več kot tri šolska ali študijska leta na posamezni ravni izobraževanja, za katero je štipendist pridobil pravico do štipendije.

Upravičenci: Štipendisti, ki ponavljajo letnik zaradi opravičljivih zdravstvenih razlogov ter izjemnih družinskih in socialnih okoliščin.

Pristojnost: Center za socialno delo (državna štipendija), Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS (Zoisova štipendija).

2.2.6.3 Prenehanje štipendijskega razmerja in vračilo štipendije

Pravna podlaga: 99., 101., 102. člen ZŠtip-1

Vsebina: Štipendist je v primerih prenehanja štipendijskega razmerja dolžan vrniti štipendijo v vrednosti, preračunani skladno z gibanjem indeksa cen življenjskih potrebščin. Rok za vračilo zneska je 30 dni od dokončnosti odločbe o prenehanju štipendijskega razmerja. V primeru zamude vračila je štipendist dolžan poravnati tudi zamudne obresti. Če štipendist do konca enoletnega

podaljšanja študentskega statusa po izteku trajanja izobraževalnega programa ne zaključi vseh obveznosti izobraževalnega programa, mora vrniti štipendijo, prejeta za zadnji letnik izobraževalnega programa in za podaljšan študentski status.

Odlog vračila in obročno vračanje štipendije je možno, če se s tem bistveno izboljšajo možnosti štipendista za vračilo štipendije, od katerega sicer ne bi bilo mogoče izterjati celotnega vračila štipendije in štipendist iz utemeljenih razlogov štipendije ne more vrniti v enkratnem znesku. Ob zamudi plačila posameznega obroka zapade v vračilo celoten preostali znesek za vračilo.

Odpis vračila štipendije je možen, če štipendist opusti izobraževanje zaradi invalidnosti I. kategorije, najmanj 24 mesecev neprekinjeno trajajoče bolezni oziroma poškodbe, ali štipendije ne more vrniti tudi po odlogu vračila štipendije zaradi socialne ogroženosti, ali če bi bili stroški postopka izterjave vračila štipendije v nesorazmerju z višino terjatve.

Štipendist lahko pred iztekom roka za plačilo poda prošnjo, v kateri navede, ali uveljavlja odlog vračila ali obročno vračanje štipendije in za kakšno obdobje, ali da uveljavlja odpis vračila štipendije. Prošnji mora priložiti vsa dokazila, ki potrjujejo utemeljenost razlogov za odlog vračila, obročno vračanje ali odpis vračila štipendije. Dodeljevalec štipendije dovoli odlog vračila oziroma obročno vračanje štipendije, če so podani utemeljeni razlogi. O odpisu vračila štipendije odloči dodeljevalec štipendije po pridobitvi soglasja Ministrstva za finance in ob izpolnjevanju pogojev, določenih z zakonom..

Upravičenci:	Štipendisti, ki jim je prenehalo štipendijsko razmerje.
Pristojnost:	Center za socialno delo (državna štipendija), Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS (Zoisova štipendija).

2.3

ZAPOSLOVANJE IN DELO

2.3.1 Pravice iz aktivne politike zaposlovanja potrebami

Z Zakonom o urejanju trga dela – ZUTD je invalidom omogočeno, da se kljub temu, da se ne morejo usposobiti za samostojno življenje in delo, kot je opredeljeno v ZVDTP, lahko prijavijo kot iskalci zaposlitve pri Zavodu RS za zaposlovanje, če so stari od 15 do 65 let. Do uveljavitve ZUTD se invalidi, ki so pridobili pravice po ZVDTP, sploh niso mogli prijaviti na Zavod RS za zaposlovanje oziroma niso bili evidentirani kot iskalci zaposlitve. Zato niso mogli uveljavljati pravic do storitev, ki jih sicer lahko uveljavljajo drugi brezposelni invalidi, evidentirani pri Zavodu RS za zaposlovanje kot iskalci zaposlitve, ki za povečanje svojih zaposlitvenih možnosti takšne storitve potrebujejo.

ZUTD ureja ukrepe države na trgu dela, s katerimi se zagotavlja izvajanje storitev javne službe na področju zaposlovanja in ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Brezposelne osebe, ki so prijavljene pri Zavodu RS za zaposlovanje kot iskalci zaposlitve, imajo ob izpolnjevanju zakonskih pogojev pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Invalidom lahko pravica preneha že s pravnomočnostjo odločbe, če je z njo ugotovljena invalidova popolna nezmožnost za delo. Za delazmožno po ZUTD se šteje brezposelna oseba od dopolnjenih 15 do 65 let starosti, pri kateri ni prišlo do popolne nezmožnosti za delo po ZPIZ-2 (odločba Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije o I. kategoriji invalidnosti) ali nezaposljivosti po ZZRZI (odločba Zavoda RS za zaposlovanje o nezaposljivosti).

2.3.1.1 Aktivna politika zaposlovanja

ZUTD določa, da je aktivna politika zaposlovanja nabor ukrepov na trgu dela, ki so namenjeni povečanju zaposlenosti in zmanjševanju brezposelnosti, večji zaposljivosti oseb na trgu dela in povečanju konkurenčnosti in prožnosti delodajalcev. Brezposelne osebe in drugi iskalci zaposlitve imajo zaradi povečanja svojih zaposlitvenih možnosti pravico in obveznost, da se vključijo v ukrepe aktivne politike zaposlovanja. Prednost pri vključevanju v te ukrepe imajo osebe, ki prejemajo denarno nadomestilo za primer brezposelnosti ali socialno varstvene prejemke, osebe iz ranljivih skupin na trgu dela ter brezposelne osebe, ki še niso bile vključene v noben ukrep aktivne politike zaposlovanja.

2.3.1.2 Denarni prejemki in stroški v času vključenosti v ukrepe aktivne politike zaposlovanja

Pravna podlaga: 37. člen ZUTD

Vsebina: Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanjaUpravičencem se omogoči celotno ali delno pokrivanje stroškov vključitve v ukrepe aktivne politike zaposlovanja z denarnimi prejemki (z dodatkom za aktivnost, prevoz in stroške izobraževanja). Vrsto in višino denarnih prejemkov ter upravičenost do povračila stroškov zdravniškega pregleda in povračila stroškov zavarovanja za primer nesreče pri delu v zvezi s posameznim ukrepom določa pravilnik.

Upravičenci: Osebe, ki so vključene v ukrepe aktivne politike zaposlovanja.

Pristojnost: Zavod RS za zaposlovanje.

2.3.2 Pravice iz zaposlitvene rehabilitacije in zaposlovanja

Pravice do zaposlitvene rehabilitacije in nekatera vprašanja zaposlovanja invalidov so urejena z Zakonom o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov – ZZRZI. S tem zakonom se urejajo možnosti zaposlovanja delovnih invalidov in drugih oseb, ki so pridobile status invalida po drugih predpisih, ali oseb, ki nimajo statusa invalida, imajo pa zaradi trajnih posledic telesne ali duševne okvare ali bolezni bistveno manjše možnosti, da se zaposlijo ali ohranijo zaposlitev ali v zaposlitvi napredujejo. Ti lahko po postopkih, predpisanih v ZZRZI, pridobijo status invalida, pri čemer se na podlagi lestvice iz Priloge o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij ugotovi stopnja ovir in težav pri zaposlovanju, od vključno 2 do 4, če so težave in ovire zmerne, velike, popolne in so ocenjene od 25% do 100%. Pogoji so, da je oseba stara vsaj 15 let in je prijavljena kot brezposelna oseba na Zavodu RS za zaposlovanje. Status invalida po ZZRZI ob izpolnjevanju drugih pogojev lahko izjemoma pridobi tudi oseba, ki je zaposlena. Invalidi se zaposlujejo v običajnem delovnem okolju, v invalidskih podjetjih ter v podporni in zaščitni zaposlitvi na delih, ki ustrezajo njihovim sposobnostim. Delodajalci, ki zaposlujejo najmanj 20 delavcev, razen tujih diplomatskih in konzularnih predstavnikov, invalidskih podjetij in zaposlitvenih centrov, so dolžni zaposlovati invalide v okviru določenega deleža od celotnega števila zaposlenih delavcev.

Višina kvote za posamezno dejavnost je predpisana z Uredbo o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, ki ni nižja od 2% in ne višja od 6% od skupnega števila zaposlenih delavcev. Zavezanec lahko svojo obveznost glede kvote izpolni tako, da ima zaposleno predpisano število invalidov ali za vsakega invalida, ki bi ga moral zaposliti za izpolnitev predpisane kvote, v sklad s plačla prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70% minimalne plače. Delodajalec, ki ne izpolnjuje kvote z zaposlenimi invalidi in ima sklenjeno pogodbo o poslovnem sodelovanju z invalidskim podjetjem ali zaposlitvenim centrom, lahko zniža obveznost plačila prispevka za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov z realizirano nadomestno izpolnitvijo kvote.

V Navodilu za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide je določeno, kdo se šteje kot invalid v kvotnem sistemu zaposlovanja invalidov. Kot invalidi se štejejo zavarovanci, ki so pridobili status invalida po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, pokojninskem in invalidskem zavarovanju, vojnih invalidih, družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Navodilo določa zavarovance invalide, usmerjene v programe vzgoje in izobraževanja. To so otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci, gluhi in naglušni otroci, gibalno ovirani otroci in otroci z več motnjami; dolgotrajno bolni otroci niso vključeni.

2.3.2.1 Zaposlitvena rehabilitacija

Pravna podlaga: 13., 14., 15. člen ZZRZI

Vsebina: ZRZI določa merila za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in storitve zaposlitvene rehabilitacije. Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije so izbrani na javnem natečaju, ki jim Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti podeli koncesijo za izvajanje storitev in z njimi sklene pogodbo o financiranju. Seznam izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije za obdobje od 1.1.2014 do 31.12.2020 je dostopen na spletni strani ministrstva.

Upravičenci:

- invalidi, če nimajo pravice do enakih storitev po drugih predpisih ali
- delodajalci za invalida v primeru posamezne storitve zaposlitvene rehabilitacije

Pristojnost: Zavod RS za zaposlovanje.

2.3.2.2 Denarni prejemki iz zaposlitvene rehabilitacije

Pravna podlaga: 17. člen ZZRZI

Vsebina: Pravica do denarnih prejemkov je glede na vrsto, obseg in čas trajanja storitev. Gre za plačilo stroškov javnega prevoza za invalida in njegovega spremljevalca, stroškov bivanja v višini največ 20% minimalne plače mesečno in denarnega prejemka za čas trajanja zaposlitvene rehabilitacije v višini 40% minimalne plače mesečno.

Upravičenci: Invalidi, ki jim je priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije.

Pristojnost: Zavod RS za zaposlovanje.

2.3.2.3 Programi socialne vključenosti

Pravna podlaga: 35. člen ZZRZI

Vsebina: Programi socialne vključenosti so socialni programi, ki so namenjeni podpori in ohranjanju invalidovih delovnih sposobnosti.

Upravičenci:

- invalidi, ki zaradi invalidnosti niso zaposljivi;
- invalidi I. kategorije brez pravice do invalidske pokojnine in osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju, ki nimajo možnosti vključitve v ustrezne socialnovarstvene storitve.

Pristojnost: Zavod RS za zaposlovanje.

2.3.2.4 Sorazmerni del nadomestil

Pravna podlaga: 38. člen ZZRZI

Vsebina: Invalid zadrži pravico do prejemanja sorazmernega dela nadomestila iz naslova invalidnosti oziroma brezposelnosti. Višino in čas prejemanja sorazmernega dela nadomestil določi izplačevalec.

Upravičenci: Invalidi, ki se zaposlijo za krajši delovni čas od polnega.

Pristojnost: Zavod RS za zaposlovanje.

2.3.2.5 Zaščitna zaposlitev

Pravna podlaga: 41., 42. člen ZZRZI

Zaščitna zaposlitev pomeni zaposlitev invalida na delovnem mestu in v delovnem okolju, prilagojenem delovnim sposobnostim in potrebam invalida, ki ni zaposljiv na običajnem delovnem mestu. Zaščitena delovna mesta zagotavljajo predvsem zaposlitveni centri, lahko pa tudi invalidska podjetja.

Vsebina: Tudi opravljanje dela invalida na domu je lahko opredeljeno kot zaščiteno delovno mesto. Invalid z delodajalcem sklene pogodbo o zaposlitvi na zaščitnem delovnem mestu, v kateri se poleg obveznih sestavin v skladu s predpisi o delovnih razmerjih opredelijo tudi način in obseg izvajanja strokovne pomoči in spremljanja invalida na delovnem mestu oziroma druge storitve glede na njegove ugotovljene potrebe. Na podlagi sklenjene pogodbe ima invalid pravico do subvencije plače, lahko pa tudi do podpornih storitev, v skladu z ZZRZI.

Upravičenci: Invalidi, ki niso zaposljivi na običajnem delovnem mestu.

Pristojnost: Zavod RS za zaposlovanje, delodajalec.

2.3.2.6 Podporna zaposlitev

Pravna podlaga: 48., 49., 50. člen ZZRZI

Vsebina: Podporna zaposlitev pomeni zaposlitev invalida na delovnem mestu v običajnem delovnem okolju s strokovno in tehnično podporo invalidu,

delodajalcu in delovnemu okolju.

Invalid z delodajalcem sklene pogodbo o zaposlitvi, v kateri se poleg obveznih sestavin v skladu s predpisi o delovnih razmerjih opredelita tudi način in obseg strokovne in tehnične podpore invalidu, delodajalcu in delovnemu okolju.

Na podlagi sklenjene pogodbe ima invalid pravico do subvencije plače, če dosega nižje delovne rezultate, ugotovljene na podlagi ocene doseganja delovnih rezultatov.

Upravičenci: Invalidi, za katere je zavod z odločbo ugotovil, da so zaradi svoje invalidnosti zaposljivi le v podporni zaposlitvi, pri čemer morajo biti izpolnjeni pogoji, določeni v ZZRZI.

Pristojnost: Zavod RS za zaposlovanje, delodajalec.

2.3.2.7 Finančne vzpodbude za zaposlovanje invalidov

Pravna podlaga: 67., 68., 72., 73., 74., 75. člen ZZRZI

Vsebina: Za enakopravnejše vključevanje invalidov v zaposlitev se lahko priznajo finančne vzpodbude, kot so subvencije plač invalidom, plačilo stroškov prilagoditve delovnih mest in sredstev za delo invalidov ter storitev v podpornem zaposlovanju, oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov, nagrade za preseganje kvote, letne nagrade delodajalcem za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov in druge vzpodbude na področju zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest za invalide ter druge razvojne vzpodbude.

Upravičenci: Invalidi in delodajalci.

Pristojnost: Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS (invalidski sklad).

2.3.2.8 Subvencija plač invalidom

Pravna podlaga: 68., 69., 70. člen ZZRZI
Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide

Vsebina: Subvencija plače je pravica invalida, zaposlenega na zaščitenem delovnem mestu, lahko pa tudi v podporni zaposlitvi in invalidskem podjetju, ki jo invalid uveljavlja zaradi doseganja nižjih delovnih rezultatov, ki so posledica njegove

invalidnosti. Invalid, ki se je usposabljal na konkretnem delovnem mestu pri delodajalcu, lahko vloži vlogo za priznanje pravice, ko z delodajalcem sklene pogodbo o zaposlitvi za enako ali podobno delo, ali na podlagi izdelane ocene, če ga delodajalec zaposli brez predhodnega usposabljanja za enako ali podobno delo, ali če ga po preteku treh mesecev od zaposlitve napoti na oceno doseganja delovnih rezultatov, ker ocenjuje, da so ti nižji od pričakovanih.

Osnova za izračun subvencije plače invalida na zaščitnih delovnih mestih, v podporni zaposlitvi in pri zaposlitvi v invalidskih podjetjih je minimalna plača. Višina subvencije plače invalida je odvisna od stopnje invalidnosti.

Invalidi so upravičeni od 5% do 70% subvencije plače od osnove, glede na obliko zaposlitve in sicer v zaščitni zaposlitvi od 30% do 70%, v podporni zaposlitvi in invalidskem podjetju pa od 5% do 30%.

Upravičenci:	Invalidi, ki so zaposleni v zaščitni zaposlitvi ali podporni zaposlitvi ali invalidskem podjetju.
---------------------	---

Pristojnost:	Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS (invalidski sklad).
---------------------	---

2.3.2.9 Dodelitev pomoči »de minimis«

Pravna podlaga:	3. člen Uredbe Komisije (EU), št. 1407/2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije
------------------------	--

Vsebina:	Skupni znesek pomoči »de minimis«, ki ga država članica dodeli enotnemu podjetju, ne sme presegati 200 000 evrov, v katerem koli obdobju treh poslovnih let. Za invalide, ki odprejo s.p., velja pravilo »de minimis«, kar pomeni, da se pri tem upoštevajo vsi zneski dodeljenih pomoči, ne glede na namen, za katerega so bile dodeljene (pomoč zaradi invalidnosti, raziskave in razvoj, inovacije in drugo).
-----------------	--

Upravičenci:	Samozaposleni invalidi, ki si ne izplačujejo plače.
---------------------	---

Pristojnost:	Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS (invalidski sklad).
---------------------	---

2.3.3 Pravice iz izenačevanja možnosti invalidov

Po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov – ZIMI so invalidi osebe z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi in senzoričnimi okvarami ter motnjami v duševnem razvoju, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi.

Namen tega zakona je preprečevanje in odpravljanje diskriminacije invalidov, ki temelji na invalidnosti, cilj pa je ustvarjati enake možnosti za invalide na vseh področjih življenja.

2.3.3.1 EU kartica ugodnosti za invalide

Pravna podlaga: 22.h, 22.i člen ZIMI
Pravilnik o EU kartici ugodnosti za invalide

Vsebina: Invalidi z invalidsko kartico ugodnosti izkazujejo status invalida pri uveljavljanju komercialnih popustov na področjih prometa, turizma, kulture, športa, prostega časa in na drugih področjih, ki priznavajo ugodnosti osebam na podlagi pridobljenega statusa invalida in nekaterih opredeljenih telesnih okvar. Invalidska kartica ugodnosti, izdana v RS, velja v drugih članicah EU, izdana v eni izmed držav članic EU pa velja tudi v RS.

Pravilnik določa obliko in postopek za izdajo invalidske kartice. Seznam ponudnikov ugodnosti je dostopen na spletni povezavi (Invalidska kartica), kjer je objavljena baza ugodnosti.

Upravičenci: Osebe, ki se štejejo kot invalidi skladno z ZZRZI in navodilom, ki določa, kdo se šteje kot invalid v kvotnem sistemu zaposlovanja invalidov.

Pristojnost: Upravna enota.

2.4 POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

2.4.1 Pravice iz pokojninskega zavarovanja

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2 ureja sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter obveznega in prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Gre za pokrivanje rizika starosti, invalidnosti in smrti. Zavarovanec na podlagi plačila prispevkov v aktivnem obdobju ob izpolnitvi zakonsko določenih pogojev pridobi pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

2.4.1.1 Družinska pokojnina

Pravna podlaga: 55., 57., 58., 59., 62. člen ZPIZ-2

Vseбина: Pravico do družinske pokojnine pridobijo osebe, ki jih je zavarovanec preživeljal ter jih je bil umrl zavarovanec oziroma uživalec pravice do svoje smrti dolžan preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja. V teh primerih se šteje, da so brez staršev tudi vnuki oziroma drugi otroci, katerih starši so sicer živi, vendar so popolnoma nezmožni za delo. Za popolno nezmožnost za delo, ki je pogoj za pridobitev pravice do družinske oziroma vdovske pokojnine, velja pri otrocih nezmožnost za samostojno življenje in delo, pri drugih osebah pa I. kategorija invalidnosti.

Če je otrok prekinil šolanje zaradi bolezni, nosečnosti ali poroda, pridobi oziroma obdrži pravico do družinske pokojnine tudi med boleznijo ter prekinitvijo zaradi nosečnosti ali poroda do dopolnjenega 26. leta starosti, če je šolanje nadaljeval pred dopolnjenim 26. letom starosti.

Družinska pokojnina se odmeri od osnove v odstotku, katerega višina je odvisna od vrste in števila družinskih članov. Za enega družinskega člana se odmeri v višini 70%, za dva v višini 80%, za tri v višini 90% ter za štiri ali več v višini 100% osnove.

Upravičenci:

- otroci umrlega zavarovanca ali uživalca pravic do dopolnjenega 15. leta starosti ali do konca šolanja, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti;
- otroci, ki postanejo popolnoma nezmožni za delo, dokler traja takšna nezmožnost ob pogoju, da jih je zavarovanec oziroma uživalec pravic, določenih s tem zakonom, preživeljal do svoje smrti;
- otroci, ki so po dopolnjenem 15. letu starosti prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, najdlje do dopolnjenega 18. leta starosti pod pogojem, da so prijavljen pri zavodu za zaposlovanje in izpolnjujejo obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela;
- otroci, ki v letu izgube starša ne izpolnjujejo pogojev za vpis v višji letnik šolanja, do konca naslednjega šolskega leta;
- starši, ki jih je zavarovanec oziroma uživalec pravic preživeljal do svoje smrti, če so do smrti umrlega dopolnili starost 60 let ali bili ob smrti umrlega

popolnoma nezmožni za delo;

– pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev umrlega, ki jih je ta preživeljal do svoje smrti, če izpolnjujejo pogoje, ki so določeni za otroke.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2.4.2 Pravice iz invalidskega zavarovanja

Invalidnost je po ZPIZ-2 podana, če se zaradi sprememb v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije in so ugotovljene v skladu s tem zakonom, zavarovancu zmanjša zmožnost za zagotovitev oziroma ohranitev delovnega mesta oziroma za poklicno napredovanje.

Invalidnost se razvršča v naslednje kategorije:

- I. kategorija: če zavarovanec ni več zmožen opravljati organiziranega pridobitnega dela ali ni zmožen opravljati svojega poklica in nima več preostale delovne zmožnosti;
- II. kategorija: če je zavarovančeva delovna zmožnost za njegov poklic zmanjšana za 50% ali več;
- III. kategorija: če zavarovanec ni več zmožen za delo s polnim delovnim časom, lahko pa opravlja določeno delo s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, oziroma če je zavarovančeva delovna zmožnost za njegov poklic zmanjšana za manj kot 50% ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela.

Preostala delovna zmožnost se ugotavlja pri invalidnosti II. in III. kategorije in je podana, če zavarovanec lahko dela s polnim delovnim časom in z delovnim naporom, ki ne poslabša njegove invalidnosti na drugem delovnem mestu, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma usposobljenosti, ali se s poklicno rehabilitacijo usposobi za drugo delo s polnim delovnim časom ali za najmanj štiri ure dnevno na drugem delovnem mestu, ali opravlja delo najmanj štiri ure dnevno. Vzroki za nastanek invalidnosti so poškodba pri delu, poklicna bolezen, bolezen, poškodba zunaj dela. Zavarovanec pridobi pravice na podlagi invalidnosti II. in III. kategorije, če ob nastanku invalidnosti še ni dopolnil 65 let starosti in je vključen v obvezno zavarovanje, ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo. V primeru, da ni vključen v obvezno zavarovanje pa le, če izpolnjuje pogoje zavarovalne oziroma pokojninske dobe, določene s tem zakonom, za pridobitev pravice do invalidske pokojnine.

2.4.2.1 Invalidska pokojnina

Pravna podlaga: 41., 42., 43., 44., 137., 138. člen ZPIZ-2

Vsebina: Pravico do invalidske pokojnine pridobi zavarovanec, ki ne more več opravljati organiziranega pridobitnega dela (splošna invalidnost) oziroma zavarovanec, ki nima preostale delovne zmožnosti (poklicna rehabilitacija), torej delovni invalid s I. kategorijo invalidnosti. Višina invalidske pokojnine je odvisna od pokojninske osnove, vzroka za nastanek invalidnosti, dopolnjene pokojninske

dobe in starosti zavarovanca na dan nastanka invalidnosti.

Zavarovanec pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni ne glede na pokojninsko dobo oziroma poškodbe zunaj dela ali bolezni pod pogojem, da je ob nastanku invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj tretjino obdobja od dopolnjenega 20. leta starosti do nastanka invalidnosti, pri čemer se delovna leta štejejo kot polna leta.

Zavarovancu, ki je pridobil višjo strokovno izobrazbo se delovna leta štejejo od dopolnjenega 26. leta starosti, če je pridobil visoko strokovno ali univerzitetno izobrazbo, pa od dopolnjenega 29. leta starosti.

ZPIZ-2 določa prišteto dobo za pridobitev in odmero pravic na podlagi osebnih okoliščin in na podlagi invalidnosti.

Upravičenci:

Zavarovanci, pri katerih je nastala invalidnost:

- I. kategorije, oziroma II. kategorije in niso zmožni za drugo delo s polnim delovnim časom brez poklicne rehabilitacije, ta pa jim ni zagotovljena, ker so stari nad 55 let, oziroma II. kategorije in niso zmožni za drugo delo s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno brez poklicne rehabilitacije, ta pa jim ni zagotovljena, ker so stari nad 50 let, oziroma II. ali III. kategorije in jim ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, ker so dopolnili 65 let starosti;
- I. kategorije pred dopolnjenim 21. letom starosti, če so bili ob nastanku invalidnosti vključeni v obvezno zavarovanje ali če so dopolnili najmanj tri mesece zavarovalne dobe, oziroma I. kategorije po dopolnjenem 21. letu starosti, vendar pred dopolnjenim 30. letom starosti pod pogojem, da so pred nastankom invalidnosti dopolnili pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj eno četrtno delovnih let.

Pristojnost:

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2.4.2.2 Poklicna rehabilitacija

Pravna podlaga: 70., 71., 72., 78., 80., 83. člen ZPIZ-2

Vsebina:

Poklicna rehabilitacija je celostni proces, v katerem se zavarovanec strokovno, fizično in psihosocialno usposobi za drug poklic ali delo tako, da se lahko ustrezno zaposli in ponovno vključi v delovno okolje oziroma se usposobi za opravljanje istega poklica ali dela tako, da se mu prilagodi delovno mesto z ustreznimi tehničnimi pripomočki.

Zavarovanec, ki je pridobil pravico do poklicne rehabilitacije, se je dolžan usposablјati za ustrezno delo ob pogojih in na način, določen z ZPIZ-2, ter v

skladu z obveznostmi, ki so določene v pogodbi o poklicni rehabilitaciji, sklenjeni med zavodom, delodajalcem oziroma zavodom za zaposlovanje in zavarovancem.

Zavarovanec ima pravico do nastanitve na stroške zavoda, če je glede na oddaljenost njegovega bivališča od šole, organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ali od delodajalca, kjer je na poklicni rehabilitaciji, nujno potrebna vožnja s prevoznimi sredstvi, zavarovanec pa se glede na stanje invalidnosti ne more voziti z javnimi prevoznimi sredstvi in mu tudi ni priskrbljen poseben prevoz.

Zavarovancu pripada nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije od nastopa do končane poklicne rehabilitacije, odmerjeno v višini 130% invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti, če se ne usposablja ob delu, oziroma 40%, če se izobražuje ob delu za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom.

Delovnemu invalidu se lahko namesto pravice do premestitve ali pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, prizna pravica do poklicne rehabilitacije, če tako zahtevo poda najkasneje na dan obravnave na invalidski komisiji I. stopnje. V tem primeru ima vse pravice na podlagi in v zvezi s poklicno rehabilitacijo.

Upravičenci:	Zavarovanci, pri katerih je nastala II. kategorija invalidnosti in, ki na dan nastanka invalidnosti še niso dopolnili: – 55 let starosti in se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobijo za drugo delo, ki ga bodo opravljali s polnim delovnim časom; – 50 let starosti in se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobijo za drugo delo, ki ga bodo opravljali s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno.
---------------------	--

Pristojnost:	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.
---------------------	---

2.4.2.3 Premestitev na drugo delovno mesto

Pravna podlaga:	81. člen ZPIZ-2
------------------------	-----------------

Vsebina:	Z zakonom je določena obveznost delodajalca, da mora zavarovanca, ki je ob nastanku invalidnosti pri njem v delovnem razmerju, obdržati na delu in ga razporediti na drugo ustrezno delo oziroma mu zagotoviti delo s krajšim delovnim časom od polnega ali pa mu zagotoviti poklicno rehabilitacijo in delo, ki ga bo opravljal po njej.
-----------------	---

Upravičenci:	Zavarovanci: – po končani poklicni rehabilitaciji, ki so se usposobili za drugo delo, ki ga bodo
---------------------	--

opravljali s polnim delovnim časom (na dan nastanka II. kategorije invalidnosti še niso dopolnili 55 let starosti);

- s preostalo delovno zmožnostjo, pri katerih je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti;

- s III. kategorijo invalidnosti, če je njihova delovna zmožnost za poklic zmanjšana za manj kot 50%;

- s III. kategorijo invalidnosti, če še lahko delajo v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa niso zmožni za delo na delovnem mestu, na katerem delajo.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, delodajalec.

2.4.2.4 Krajši delovni čas od polnega

Pravna podlaga: 82. člen ZPIZ-2

Vsebina: Pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega ni več omejena le na dan (najmanj štiri ure dnevno), ampak je v ZPIZ-2 dodana tudi tedenska omejitev (najmanj dvajset ur tedensko).

Upravičenci: Zavarovanci:

- pri katerih je podana III. kategorija invalidnosti in niso več zmožni za delo s polnim delovnim časom;
- pri katerih je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti in imajo preostalo delovno zmožnost za opravljanje dela, ki ga opravljajo, ali za drugo delo vsaj s krajšim delovnim časom od polnega;
- po končani poklicni rehabilitaciji, ki so se usposobili za drugo delo, pri katerih je nastala II. kategorija invalidnosti in na dan nastanka invalidnosti še niso dopolnili 50 let starosti.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, delodajalec.

2.4.2.5 Začasno nadomestilo

Pravna podlaga: 84. člen ZPIZ-2

Vsebina: Začasno nadomestilo se odmeri zavarovancu glede na višino invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

Upravičenci: Zavarovanci, ki imajo po zaključku poklicne rehabilitacije priznано pravico do premetitve ali pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2.4.2.6 Nadomestilo za invalidnost

Pravna podlaga: 85. člen ZPIZ-2

Vsebina: Nadomestilo za invalidnost je denarno nadomestilo, ki je povezano s kategorijo invalidnosti in delovnopравnim statusom invalida. Nadomestilo za invalidnost se zavarovancu odmeri v odstotku od invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti.

Upravičenci: Zavarovanci:

- s priznano pravico do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji;
- pri katerih je nastala invalidnost II. kategorije po dopolnjenem 55. letu starosti;
- pri katerih je nastala invalidnost III. kategorije, če je njihova delovna zmožnost za poklic zmanjšana za manj kot 50%;
- če lahko še delajo v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar niso zmožni za delo na delovnem mestu, na katerem delajo.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2.4.2.7 Delno nadomestilo za invalidnost

Pravna podlaga: 86. člen ZPIZ-2

Vsebina: Delno nadomestilo za invalidnost je denarno nadomestilo, ki se zavarovancu odmeri v odstotku od invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti glede na krajši delovni čas.

Upravičenci: Zavarovanci s priznano pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2.4.2.8 Invalidnina

Pravna podlaga: (143. člen ZPIZ-1), 402., 403. člen ZPIZ-2

Vsebina: Invalidnina je denarna mesečna renta, namenjena nadomestitvi zavarovančeve izgube, bistvenejše poškodovanosti ali znatnejše onesposobljenosti posameznih organov ali delov telesa, kar otežuje aktivnost organizma in zahteva večje napore pri zadovoljevanju življenjskih potreb, ne glede na to, ali ta okvara povzroča invalidnost ali ne. To pomeni, da je zavarovanec po ZPIZ-1 imel pravico do invalidnine tudi, če je imel še vedno preostalo delovno

zmožnost.

V ZPIZ-2 pravice do invalidnine ni več, ker se ne nanaša na preostalo delovno zmožnost, zato jo po 1. 1. 2013, ko je začel veljati nov zakon, ni mogoče več pridobiti. Ob ugotovljeni telesni okvari, ki jo ugotavlja izvedenski organ zavoda, in z izpolnitvijo drugih pogojev, je bil zavarovanec upravičen do invalidnine. Za določitev vrste in stopnje telesnih okvar se še vedno uporablja Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83 in 66/89), čeprav novi ZPIZ-2 določa, da minister, pristojen za zdravje, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za varstvo invalidov, v roku dveh let po uveljavitvi tega zakona sprejme novi seznam.

Upravičenci:

- uživalci invalidnin, ki so pridobili pravico po predpisih, veljavnih do uveljavitve ZPIZ-2 in se jim denarno nadomestilo za telesno okvaro izplačuje v znesku, kot je bil določen za zadnji mesec pred uveljavitvijo ZPIZ-2;
- zavarovanci, pri katerih je telesna okvara nastala kot posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni do uveljavitve predpisov s področja varstva invalidov, če znaša telesna okvara najmanj 30%, ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2.4.2.9 Dodatek za pomoč in postrežbo

Pravna podlaga: 99., 100., 102., 104. člen ZPIZ-2

Vsebina: Dodatek za pomoč in postrežbo je denarni prejemek. Mnenje o upravičenosti poda invalidska komisija ali drug izvedenec zavoda. Če pridobi upravičenec pravico do dodatka za pomoč in postrežbo po ZPIZ-2 in drugih predpisih, lahko uživa le tisto od obeh pravic, ki si jo sam izbere.

Upravičenci:

- uživalci starostne, predčasne, invalidske, vdovske ali družinske pokojnine, ki jim je za osnovne življenjske potrebe potrebna nujna stalna pomoč in postrežba drugega;
- upravičenci – aktivni zavarovanci.

Pristojnost: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2.5 ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZAVAROVANJE

2.5.1 Pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – ZZVZZ ureja sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, odnose med zdravstvenim zavarovanjem in zdravstvenimi zavodi ter uveljavljanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja.

Zdravstveno zavarovanje se deli na:

- obvezno zdravstveno zavarovanje, katerega nosilec je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije;
- prostovoljno zdravstveno zavarovanje, ki ga izvajajo zasebne zavarovalnice.

Obvezno zavarovanje obsega zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela ter za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Z obveznim zavarovanjem se zavarovanim osebam zagotavlja plačilo zdravstvenih storitev, nadomestilo plače med začasno zadržanostjo od dela in povračilo potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev. Zavarovane osebe so zavarovanci in njihovi družinski člani.

Otrok je zdravstveno zavarovan kot družinski član do dopolnjenega 15. leta starosti oziroma do dopolnjenega 18. leta starosti, po tej starosti pa le do konca šolanja, vendar največ do konca šolskega oziroma študijskega leta, v katerem dopolni 26 let (2. člen Zakona za urejanje položaja študentov – ZUPŠ). Če postane otrok popolnoma in trajno nezmožen za delo do dopolnjenega 18. leta starosti ali do konca rednega šolanja, je zavarovan kot družinski član, dokler traja takšna nezmožnost, če ga zavarovanec preživlja oziroma če ni prejemnik nadomestila po ZDVTDP ali ni zavarovan po drugih predpisih.

Vrste in obseg pravic, obveznosti zavezancev in zavarovanih oseb, pogoje in postopke za uresničevanje pravic, standarde zdravstvenih storitev in medicinskih pripomočkov, varstvo pravic zavarovanih oseb, nadzor uresničevanja pravic in obveznosti podrobneje urejajo Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja. S temi pravili se v pravni red RS delno prenaša tudi Direktiva 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu.

Prostovoljna zdravstvena zavarovanja krijejo zavarovancem stroške zdravstvenih in z njimi povezanih storitev, oskrbe z zdravili in medicinskimi pripomočki ter izplačila dogovorjenih denarnih nadomestil v primeru bolezni, poškodbe ali posebnega zdravstvenega stanja.

Pravice na področju zdravstvenega varstva in zavarovanja ne pripadajo invalidom na podlagi njihovega statusa, saj zakon pojma invalida ne definira posebej. Zaradi obširnega področja bodo prikazane le tiste pravice, ki so posebej določene in veljajo za bolnike s cistično fibrozo v okviru obveznega zdravstvenega zavarovanja.

2.5.1.1 Zdravstvene storitve osnovne zdravstvene dejavnosti

Pravna podlaga: 23. člen ZVZZ

Vsebina: Z obveznim zavarovanjem je zagotovljeno plačilo zdravstvenih storitev v celoti za celovito obravnavo z zdravljenjem in rehabilitacijo cistične fibroze. Zavod zagotavlja iz obveznega zavarovanja sredstva za zdravila v celoti oziroma v ustreznem odstotnem deležu glede na razvrstitev zdravila na pozitivno oziroma vmesno listo. Zavod lahko ob razvrstitvi zdravila ali živila za posamezne zdravstvene namene na pozitivno ali vmesno listo določi omejitve predpisovanja ali izdajanja, ki se lahko nanaša na populacijsko skupino, indikacijsko področje, stopnjo izraženosti bolezni, vrsto specializacije zdravnika ali obveznost predhodne odobritve strokovne komisije.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.2 Zdravstvene storitve specialistične ambulantne, bolnišnične in terciarne zdravstvene dejavnosti

Pravna podlaga: 37., 38., 40., 41., 42. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Vsebina: Zdravstvene storitve obsegajo pravico do storitev specialistično-ambulantne dejavnosti, pravico do bolnišničnega zdravljenja ter pravico do terciarnih (najzahtevnejših) storitev, ki jih opravljajo le klinike in inštituti glede na zdravstveno stanje zavarovanih oseb.

Eden od staršev ima pravico do bivanja ob hospitaliziranem otroku do njegove starosti vključno 5 let (zavod krije vse stroške nastanitve in prehrane) in pri otrocih s kroničnimi boleznimi ali okvarami v času usposabljanja za poznejšo rehabilitacijo otroka na domu, največ 14 dni v posameznem primeru (zavod krije stroške v višini 70% cene obračunske enote za nemedicinski del oskrbe).

Novorojeni otroci imajo pravico do presejalnih testov na fenilketonurijo, hipotireozo in mukoviscidozo, ki jih zagotavljajo porodnišnice oziroma bolnišnice s porodniškimi oddelki in oddelki za novorojenke.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.3 Zdraviliško zdravljenje

Pravna podlaga: 43., 45., 49. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Vsebina: Pravica do zdraviliškega zdravljenja obsega zahtevnejšo medicinsko rehabilitacijo s souporabo naravnih zdravilnih sredstev v naravnih zdraviliščih, ki se izvaja na stacionarni način v trajanju do 14 dni, ali ambulantni način v trajanju do 10 dni. Zdraviliško zdravljenje je glede na vrsto nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja (izvaja se na stacionarni način, če se začne neposredno po končanem bolnišničnem zdravljenju ali najpozneje 5 dni od izdaje odločbe o odobritvi zdraviliškega zdravljenja) ali ni nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja (izvaja se na stacionarni ali ambulantni način).

Pravila določajo zdravstvena stanja, pri katerih se lahko odobri zdraviliško zdravljenje. Pri boleznih dihal se lahko odobri zdraviliško zdravljenje, če gre za:

- obsežne kirurške posege na pljučih ali v mediastinumu, z izvedeno torakotomijo;
- cistično fibrozo pljuč z zmanjšano pljučno funkcijo (FEV1 pod 70%).

Zdraviliško zdravljenje se do dopolnjenega 18. leta starosti lahko odobri tudi pri zdravstvenem stanju: cistična fibroza pljuč ali druge kronične gnojne pljučne bolezni s potrebo po vsakodnevni respiratorni fizioterapiji in kronične pljučne bolezni, pri katerih je potrebna podpora ventilacije.

Pravico do zdraviliškega zdravljenja zaradi iste bolezni ali poškodbe se lahko uveljavlja po preteku dveh let od izdaje predhodne odločbe od dopolnjenega 18. leta starosti oziroma po preteku enega leta do dopolnjenega 18. leta starosti.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.4 Obnovitvena rehabilitacija invalidov, udeležba v organiziranih skupinah za usposabljanje ter letovanje otrok in šolarjev

Pravna podlaga: 52. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Vsebina: Otroku, ki je bil večkrat hospitaliziran ali je pogosteje bolan, zavod sofinacira letovanje v organizirani in strokovno vodeni zdravstveni koloniji. Zavod določi letni program za letovanje, v katerem opredeli število udeležencev in višino sredstev, ki jih nameni za sofinanciranje dela stroškov letovanja, ter z organizatorji zdravstvenih letovanj sklene pogodbe o sofinanciranju.

Upravičenci:	Zavarovane osebe.
Pristojnost:	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, organizatorji zdravstvenih letovanj.

2.5.1.5 Prevoz z reševalnimi in drugimi vozili

Pravna podlaga:	54. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja
Vsebina:	Pravico do prevoza z reševalnimi in drugimi vozili se odobri, kadar iz zdravstvenih razlogov ni mogoče opraviti prevoza z javnim prevoznim sredstvom, v primeru nujnih in nenujnih prevozov, pa tudi v primeru škodljivosti prevoza z javnim prevoznim sredstvom ali osebnim avtomobilom, ali če je potrebno spremstvo zdravstvenega delavca.
Upravičenci:	Zavarovane osebe.
Pristojnost:	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.6 Zdravila in živila za posebne zdravstvene namene na recept

Pravna podlaga:	57., 58. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja
Vsebina:	Pooblaščen zdravnik lahko predpiše zdravila in živila na recept, ki jih zavod razvrsti na pozitivno ali vmesno listo na podlagi zakona in splošnega akta zavoda. Na recept se lahko predpišejo živila za prehransko podporo, ki so namenjena bolnikom z akutnim poslabšanjem hude kronične bolezni s hudim telesnim izčrpanjem in bolnikom, pri katerih je do takšnega stanja prišlo zaradi neželenih učinkov terapevtskih postopkov, za katere je takšna dopolnilna prehrana potrebna za bistveno izboljšanje kakovosti življenja ali uspeh zdravljenja. Živila za prehransko podporo se lahko predpišejo na recept največ za eno mesečno zdravljenje oziroma do treh mesecev na obnovljivi recept.
Upravičenci:	Zavarovane osebe.
Pristojnost:	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.7 Medicinski pripomočki

Pravna podlaga:	64., 115., 123. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja
Vsebina:	Medicinske pripomočke, ki so uvrščeni na seznam ter so potrebni za

zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo, pooblaščen zdravnik predpiše na naročilnico, v določenih primerih pa odloči z odločbo imenovani zdravnik Zavoda (za koncentrator kisika ali drugega vira kisika oziroma tekočega kisika).

Vrste medicinskih pripomočkov in natančnejša opredelitev zdravstvenih stanj se določijo s splošnim aktom skupščine zavoda s soglasjem ministra za zdravje. Sifrant medicinskih pripomočkov pa se določi s splošnim aktom upravnega odbora zavoda, ki ga zavod objavi na svoji spletni strani. Medicinski pripomočki so individualna pravica zavarovane osebe in postanejo njena last, razen v primerih, določenih v pravilih.

Bolniki s cistično fibrozo so zaradi bolezni z dihalnimi težavami pod določenimi pogoji upravičeni do naslednjih medicinskih pripomočkov, navedena je tudi njihova trajnostna doba:

- merilca pretoka zraka pri stalnih dihalnih težavah – 5 let;
- nastavka z masko ali ustnika za dajanje zdravila, če gre za otroka do 15. leta starosti, ki običajnega zdravila v obliki razpršila ne more uporabljati – 1 leto;
- razpršilca zraka in zdravil (inhalatorja) – 5 let;
- aspiratorja – 5 let na izposajo;
- aspiracijskih katetrov;
- koncentratorja kisika ali drugega vira kisika, če oseba boleha za dolgotrajno respiratorno boleznijo s stalno hipoksemijo, oziroma tekočega kisika, če je mlajša od 15 let, je uvrščena na čakalno listo za transplantacijo pljuč, stalno potrebuje odmerke kisika nad 4 litre na minuto, z dodatkom kisika v Shuttle testu prehodi vsaj 300 metrov – 6 let na izposajo;
- katetrov za dovajanje kisika (nazalnih, binazalnih) – 7 dni za otroke do dopolnjenega 5. leta starosti oziroma 1 mesec;
- aparata za vzdrževanje stalnega pritiska v dihalnih poteh (CPAP), če ima obstruktivno motnjo dihanja v spanju in respiracijsko insuficienco – 8 let na izposajo;
- ventilatorja, če ima stabilno kronično respiracijsko insuficienco, je v domači oskrbi in se zdravi zaradi kronične pljučne bolezni ali živčno mišične bolezni z oslabelostjo dihalnih mišic – 8 let;
- aparata za podporo dihanju s pozitivnim tlakom pri vdihu in izdihu (BIPAP), če ima kronično kompenzirano respiracijsko acidozo v budnosti, pri kateri zdravljenje s pomočjo aparata za vzdrževanje stalnega pritiska v dihalnih poteh (CPAP) ni uspešno – 2 leti;
- električnega masatorja pljuč, če se zdravi zaradi bolezni pljuč v okviru cistične fibroze – 8 let;
- flutterja (pripomočka za izkašljevanje, ki ustvari oscilacijske in vibracijske pritiske ob izdihu – resonanco v dihalnih poteh), če se otrok zdravi zaradi kronične gnojne pljučne bolezni in če je odrasla zavarovana oseba zbolela za kronično gnojno pljučno boleznijo pred dopolnjenim 18. letom starosti in se zdravljenje nadaljuje v odraslo dobo – 5 let;

- PEEP valvule z masko (pripomočka za vzdrževanje pozitivnega tlaka med izdihom), če gre za otroka do 5. leta starosti, ki se zdravi zaradi gnojne pljučne bolezni v okviru cistične fibroze – enkratna pravica;
- pulznega oksimetra, če se otrok zdravi zaradi kronične dihalne odpovedi, če je odrasla zavarovana oseba zbolela za kronično dihalno odpovedjo v otroški dobi in se zdravljenje nadaljuje v odraslo dobo, če se trajno zdravi s kisikom na domu ali je trajno odvisna od mehanične ventilacije na domu in če se je oseba, ki za tako zavarovano osebo skrbi, na podlagi rezultatov meritev sposobna odločati glede nadaljnjih postopkov zdravljenja – 18 mesecev na izposajo;
- senzorje za pulzni oksimeter – 12 mesecev.

Če je prišlo do takšnih anatomskih ali funkcionalnih sprememb, zaradi katerih je pripomoček postal neuporaben pred pretekom trajnostne dobe, so zavarovane osebe upravičene do predelave pripomočka, če je strošek predelave manjši od 50% vrednosti novega pripomočka, lahko pa dobijo nov medicinski pripomoček pred iztekom trajnostne dobe, če ga ni mogoče usposobiti.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.8 Izjemna pravica

Pravna podlaga: 259. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Vsebina: Zavod lahko zagotovi za potrebe svojih organov določena mnenja, storitve ali ekspertize pri izvajalcih v Sloveniji ali strokovnjakih v tujini. Imenovani zdravniki ali zdravstvene komisije izjemoma napotijo zavarovance na posvet ali preiskavo. Zavod lahko izjemoma odobri medicinski pripomoček, zdravilo ali živilo oziroma celotno ali delno povračilo stroškov, ki niso pravica.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

2.5.1.9 Zdravstvene storitve med potovanjem in bivanjem v tujini

Pravna podlaga: 127., 129. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Vsebina: Pravico do zdravstvenih storitev v tujini lahko zavarovana oseba uveljavlja v času, ko tam dela, študira, se tam stalno naseli, na strokovnem izpopolnjevanju, med službenim ali zasebnim potovanjem.

Na zasebnem ali službenem potovanju v tujini ima pravico do nujnega zdravljenja in nujne medicinske pomoči razen, če pravni red EU ali meddržavna pogodba ne določata drugače.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, zdravstveni zavodi v tujini.

2.5.1.10 Zdravljenje v tujini

Pravna podlaga: 44.a, 44.b, 44.c člen ZZZV

Vsebina: Pod določenimi pogoji v ZZZV imajo zavarovane osebe pravico do pregleda, preiskave ali zdravljenja v tujini oziroma do povračila stroškov teh storitev:

- če so v RS izčrpane možnosti zdravljenja, s pregledom, preiskavo ali z zdravljenjem v tujini pa je utemeljeno pričakovati ozdravitev ali izboljšanje ali preprečitev nadaljnjega slabšanja zdravstvenega stanja – stroški se povrnejo v višini dejanskih stroškov teh storitev v državi, v kateri so bile uveljavljene;
- če jim je bila v RS pri vpisu v čakalni seznam določena čakalna doba, ki presega najdaljšo dopustno čakalno dobo, v RS pa ni drugega izvajalca, ki ne presega najdaljše dopustne čakalne dobe, ali če ji je bila določena čakalna doba, ki presega razumen čas; v tem primeru lahko uveljavlja storitve v drugi državi članici EU, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije – stroški se povrnejo v višini dejanskih stroškov, vendar ne več, kot znašajo stroški teh storitev v javni zdravstveni mreži v državi, v kateri so bile uveljavljene;
- če so pravica iz obveznega zavarovanja v RS in jih uveljavi v drugi državi članici EU v skladu z določbami Direktive 2011/824/EU o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu – stroški se povrnejo v višini povprečne cene teh storitev v RS, vendar ne več, kot znašajo dejanski stroški; zavod povrne stroške posamezne zdravstvene storitve (razen zdravljenja v tujini) v celoti oziroma v deležu glede na določene odstotke, razliko do njene polne vrednosti pa zavarovana oseba uveljavlja pri zavarovalnici, s katero ima sklenjeno dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, zdravstveni zavodi v tujini.

2.5.1.11 Spremljevanje

Pravna podlaga: 61., 62., 63., 135.a, 135.b člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Vsebina: Pravico do spremljevanja na poti ima zavarovana oseba, če je napotena k izvajalcu

izven kraja prebivališča in zaradi svojega zdravstvenega stanja ali drugih razlogov ni sposobna sama potovati. Spremlja jo zdravstveni delavec, če bi ji bilo treba med potjo zagotoviti medicinsko pomoč, v drugih primerih pa druga oseba.

Pravico do spremstva na vsakem potovanju na zdravljenje do izvajalca ima otrok do 15. leta starosti, medtem ko jo ima do 18. leta starosti le težje ali težko duševno in telesno prizadeti otrok.

Do 18. leta starosti ima pravico do spremstva tudi otrok na potovanju in med pregledom, preiskavo ali zdravljenjem v tujini ali v državi članici EU, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarski konfederaciji.

Spremstva ni mogoče odrediti med bolnišničnim ali zdraviliškim zdravljenjem, razen v izjemnih primerih, določenih z zakonom.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.12 Nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela

Pravna podlaga: 29., 30. člen ZZZV
138. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Vsebina: Nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela imajo zavarovane osebe na podlagi mnenja osebnega zdravnika oziroma pristojne zdravniške komisije od 31. dne zadržanosti od dela, razen v primerih, določenih z zakonom, ko gre nadomestilo v breme Zavoda od prvega dne zadržanosti od dela. Nadomestilo pripada za delovne dneve oziroma delovne ure, ko so zadržane od dela, kot tudi za praznične in druge dela proste dni, določene z zakonom.

Imenovani zdravnik lahko izjemoma podaljša pravico do nadomestila zaradi nege ožjega družinskega člana, ko to terja zdravstveno stanje:

- za nego ožjega družinskega člana – s 7 na največ 14 delovnih dni;
- za nego otroka do 7. leta starosti ali zmerno, težje ali težko duševno in telesno prizadetega otroka – s 15 na največ 30 delovnih dni;
- za nego otroka zaradi nenadnega hudega poslabšanja zdravstvenega stanja – največ 6 mesecev;
- za nego otroka zaradi težke možganske okvare, rakavih obolenj ali drugih posebno hudih poslabšanj zdravstvenega stanja in tudi, če je tak otrok v bolnišnici, na predlog strokovnega kolegija za pediatrijo Univerzitetnega kliničnega centra – za več kot 6 mesecev.

Pravico do spremstva in nadomestila ima tudi oseba, ki še ni dopolnila 18 let

na potovanju, pregledu, preiskavi ali zdravljenju v tujini ali v državi članici Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarski konfederaciji.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, javni zdravstveni zavodi.

2.5.1.13 Povračilo potnih stroškov

Pravna podlaga: 39., 41., 42., 43. člen ZZZV

Vsebina: Pri uresničevanju pravic do zdravstvenih storitev imajo zavarovane osebe pravico do povračila potnih stroškov, ki obsega prevozne stroške ter stroške prehrane in nastanitve med potovanjem in bivanjem v drugem kraju.

Povračilo potnih stroškov pripada za najkrajšo razdaljo do najbližjega zdravstvenega zavoda oziroma zdravnika po ceni javnega prevoza, povračilo stroškov prehrane pa, če je odsotnost od doma več kot 12 ur.

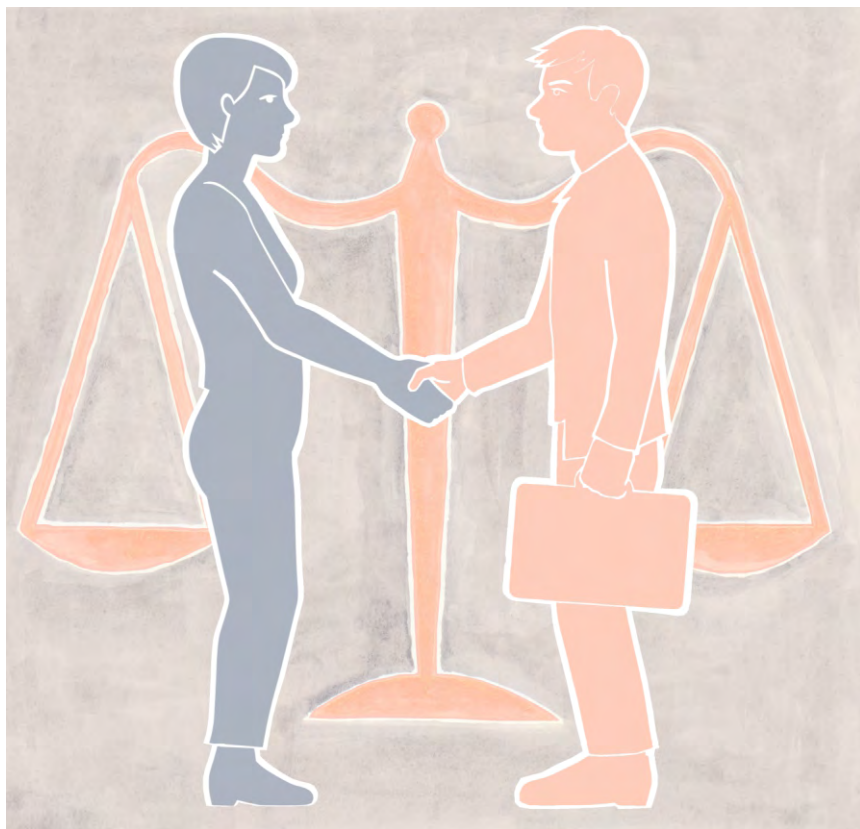
Pravico do povračila potnih stroškov ima tudi spremljevalec, če tako odloči osebni zdravnik ali zdravniška komisija. Za otroke do dopolnjenega 15. leta starosti in starejše težje ali težko duševno ter telesno prizadete otroke in mladostnike se šteje, da potrebujejo spremljevalca.

Upravičenci: Zavarovane osebe.

Pristojnost: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

2.6

SOCIALNO VARSTVO

2.6.1 Materialne pravice v sistemu socialnega varstva

Na področju sistema socialnega varstva Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev – ZUPJS ureja vrste denarnih prejemkov, subvencij in plačil, ki se upoštevajo pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in so odvisne od materialnega položaja osebe; o njih odloča Center za socialno delo in se izplačujejo iz državnega ali lokalnega proračuna. Značilnost pravic iz javnih sredstev je subsidiarnost, kar pomeni, da morata posameznik in družina najprej zagotoviti z lastnimi sredstvi vse možnosti zagotavljanja preživetja in šele nato lahko uveljavljata pravice po zaporedju, kot jih določa ZUPJS: otroški dodatek, denarno socialno pomoč, varstveni dodatek in državno štipendijo. Center za socialno delo odloča tudi o pravici do subvencij in plačil: znižanega plačila vrtca, subvencije malice za učence in dijake, subvencije kosila za učence, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev, prispevka k plačilu družinskega pomočnika, subvencije najemnine, kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Zakon o socialno varstvenih prejemkih – ZSVarPre ureja pravico do denarne socialne pomoči in pravico do varstvenega dodatka, ki sta socialnovarstvena prejemka, namenjena tistim posameznikom, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti zaradi okoliščin, na katere sami ne morejo vplivati.

Z Zakonom o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb – ZDVP se urejajo oblike družbenega varstva zmerno, težje in težko duševno ter najtežje telesno prizadetih oseb, ki se ne morejo usposobiti za samostojno življenje in delo (v nadaljnjem besedilu: invalidi) in pri katerih je ugotovljeno, da je prizadetost nastala v otroški oziroma mladostni dobi do dopolnjenega 18. leta starosti oziroma v času rednega šolanja, vendar najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti. Nezmožnost za samostojno življenje in delo ter potreba po pomoči in postrežbi druge osebe se ugotavlja na podlagi izvida in mnenja komisije za razvrščanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju pri skupnosti socialnega skrbstva ali invalidske komisije skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v RS.

2.6.1.1 Nadomestilo za invalidnost

Pravna podlaga: 7.a, 8.a člen ZDVP

Vsebina: Invalidi pridobijo pravico do nadomestila z dopolnjenim 18. letom starosti oziroma z dnem ugotovitve invalidnosti, če je bila ta ugotovljena kasneje. Če ima invalid pravico do pokojnine po drugih predpisih, najprej uveljavlja pravico iz tega naslova, in šele, če je znesek pokojnine oziroma invalidnine (v katerega se vštevajo tudi varstveni dodatek, invalidski dodatek in dodatna denarna pomoč) nižji od zneska nadomestila, lahko uveljavlja razliko do nadomestila.

Nadomestilo znaša 36% povprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka na zaposlenega v RS v minulem letu – čisti osebni dohodek.

Nadomestilo za invalidnost pridobi invalidna oseba ne glede na socialno

stanje oziroma census na družinskega člana in od 1. julija 2011 dalje znaša 288,89 eurov.

Upravičenci: Invalidi, pri katerih je ugotovljeno, da je prizadetost nastala v otroški oziroma mladostni dobi do dopolnjenega 18. leta starosti oziroma v času rednega šolanja, vendar najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.1.2 Dodatek za tujo nego in pomoč

Pravna podlaga: 9.a člen ZDVDTP

Vsebina: Pomoč in višina dodatka sta odvisna od tega, ali je invalidni osebi nujno potrebna pomoč in postrežba pri opravljanju vseh ali pri večini osnovnih življenjskih potreb, in od 1. julija 2011 dalje znaša dodatek za tujo nego in pomoč za invalidne osebe, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju:

- vseh osnovnih življenjskih potreb: 165,07 eurov;
- večine osnovnih življenjskih potreb: 82,54 eurov.

Upravičenci: Invalidi, ki prejema nadomestilo za invalidnost, če potrebujejo stalno pomoč in postrežbo drugega pri opravljanju osnovnih življenjskih potreb in takega dodatka ne prejema že po kakšnem drugem predpisu.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.1.3 Varstveni dodatek

Pravna podlaga: 4., 7., 49., 54. člen ZSVarPre

Vsebina: Z varstvenim dodatkom se upravičencu za čas prebivanja v RS zagotavljajo sredstva za kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin ipd.) in niso stroški za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb.

Stroški za izdelavo mnenja invalidske komisije ZPIZ o trajni nezmožnosti za delo gredo v breme osebe, ki uveljavlja pravico do varstvenega dodatka.

Do varstvenega dodatka je upravičena samska oseba, ki izpolnjuje z zakonom določene pogoje in njen mesečni dohodek od 1. avgusta 2017 dalje ne presega 484,97 eurov.

Od 1. februarja 2017 dalje se pri ugotavljanju upravičenosti do denarne

socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka, kot premoženje ne šteje stanovanje, v katerem oseba dejansko prebiva in ima tam prijavljeno stalno prebivališče ter njegova vrednost ne presega ali dosega višine 120.000 evrov.

Upravičenci:	– prejemniki denarne socialne pomoči oziroma tisti, ki bi lahko bili do nje upravičeni; – osebe, katerih dohodek presega cenzus za pridobitev denarne socialne pomoči, ne presega pa cenzusa za varstveni dodatek; – trajno nezaposljive osebe, ki razpolagajo z odločbo o nezaposljivosti Zavoda RS za zaposlovanje po ZZRZI oziroma drugega ustreznega organa po predpisih, ki urejajo status invalidov; – trajno nezmožni za delo, ki so invalidsko upokojeni, imajo status invalida I. kategorije ali status invalida po ZDVTDP ali mnenje invalidskih komisij Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje o trajni nezmožnosti za delo; – nezaposlene starejše osebe od 63 let (ženske) oziroma od 65 let (moški)
---------------------	--

Pristojnost:	Center za socialno delo.
---------------------	--------------------------

2.6.1.4 Izredna denarna socialna pomoč

Pravna podlaga:	33., 34. člen ZSVarPre
------------------------	------------------------

Vsebina:	Izredno denarno socialno pomoč kot posebno obliko denarne socialne pomoči se lahko dodeli samski osebi oziroma družini pod pogoji, ki jih določa ZSVarPre in se glede na potrebe dodeli v enkratnem znesku ali za določeno obdobje od 3 do 6 mesecev.
-----------------	---

Višina izredne denarne socialne pomoči ne sme presegati:

- mesečno: enega minimalnega dohodka samske osebe ali družine (največ 297,53 evrov za samsko osebo ali največ 889,61 evrov za družino, od 1. avgusta 2017 dalje),
- v enem koledarskem letu: petih njenih minimalnih dohodkov, od katerih se lahko višina treh njenih minimalnih dohodkov dodeli le za izredne stroške, nastale zaradi naravne nesreče ali višje sile (največ 1.487,65 evrov za samsko osebo ali največ 4.448,05 evrov za družino, od 1. avgusta 2017 dalje).

Upravičenci so dolžni dokazati namensko porabo sredstev. V vlogi morajo natančno navesti, za kakšen namen potrebujejo pomoč, in opredeliti višino sredstev. Po prejemu izredne denarne pomoči so dolžni v roku 45 dni oziroma najkasneje ob vložitvi nove vloge, če novo vlogo vlagajo pred potekom roka 30 dni predložiti dokazilo o namenski porabi. Pomoč je treba porabiti v roku 30 dni od prejema. Če upravičenec teh pogojev ne izpolni, ne more uveljaviti nove izredne denarne socialne pomoči 14 mesecev po prejemu pomoči, razen v primeru naravne nesreče ali višje sile, in mora ostanek sredstev v 15. dneh vrniti v proračun.

Upravičenci: Osebe, ki so se znašle v položaju materialne ogroženosti oziroma, če izkazujejo izredne stroške, ki so vezani na preživljanje, ki jih z lastnim dohodkom ali dohodkom družine ne morejo pokriti.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.1.5 Denarna socialna pomoč

Pravna podlaga: 4. člen ZSVarPre

Vsebina: Z denarno socialno pomočjo se upravičencu do nje za čas prebivanja v RS zagotavljajo sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje.

Do denarne socialne pomoči je upravičena oseba, ki izpolnjuje z ZSVarPre določene pogoje ter zase in za svoje družinske člane ne more zagotoviti sredstev v višini minimalnega dohodka, ki od 1. avgusta 2017 dalje znaša 297,53 eurov (za samsko osebo) ali največ 889,61 eurov (za družino).

Znesek denarne socialne pomoči je odvisen od višine dohodkov, števila družinskih članov, premoženja, prihrankov, zagotovljene oskrbe, morebitnega obstoja krivdnega razloga. Denarna socialna pomoč se dodeli za določen čas ali trajno za osebo, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo, ali v starosti nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške, ki so brez premoženja, upoštevanega po ZUPJS, ali so v institucionalnem varstvu in tudi njeni družinski člani izpolnjujejo iste pogoje.

Upravičenci:

- osebe, ki si preživetja ne morejo zagotoviti same z delom, s pravicami iz dela ali zavarovanjem, z dohodki iz premoženja in iz drugih virov oziroma z nadomestili ali s prejemki po drugih predpisih ali s pomočjo tistih, ki so jih dolžni preživljati, ali na drug način, ki ga določa zakon;
- osebe, ki si zase in za svoje družinske člane ne morejo zagotoviti sredstev v višini minimalnega dohodka iz razlogov, na katere niso mogle vplivati, in so uveljavile pravico do denarnih prejemkov po drugih predpisih in pravico do oprostitvev in olajšav po ZUPJS.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.1.6 Povečanje denarne socialne pomoči za dodatek za pomoč in postrežbo

Pravna podlaga: 32. člen ZSVarPre

Vsebina: Potrebo po nujni pomoči druge osebe ugotavlja invalidska komisija po

predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Center za socialno delo lahko invalidski komisiji poda predlog za ponovno ugotavljanje potrebe po nujni pomoči druge osebe upravičencu, če oceni, da se mu je zdravstveno stanje izboljšalo v taki meri, da je upravičen do nižjega dodatka za pomoč in postrežbo ali ga ne potrebuje več.

Upravičenci: Osebe, ki so upravičene do denarne socialne pomoči in jim je zaradi starosti, bolezni ali invalidnosti za opravljanje osnovnih življenjskih potreb potrebna nujna pomoč druge osebe ter ne prejema dodatka za tujo nego in pomoč po drugih predpisih.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.1.7 Omejitev dedovanja

Pravna podlaga: 54. člen ZSVarPre

Vsebina: Dedovanje zapustnikovega premoženja, ki je užival pomoč v skladu ZSV se omeji:

- do višine 2/3 prejetih sredstev, ki jih je zapustnik prejel iz naslova oprostitve plačil socialnovarstvenih storitev in prispevka k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic do družinskega pomočnika;

- v vrednosti denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka, če mu je bila ta pomoč dodeljena, ker je imel v lasti stanovanje, v katerem je dejansko prebival ter imel tam prijavljeno stalno prebivališče, katerega vrednost je presegala 120.000 eurov, in ki si s tem stanovanjem preživetja začasno ni mogel zagotoviti zaradi okoliščin, na katere ni mogel vplivati, in v zadnjih 24 mesecih denarne socialne pomoči ni prejel ali jo je prejel največ osemnajstkrat, ali jo je prejel več kot osemnajstkrat in je soglašal z vpisom prepovedi odtujitve in obremenitve nepremičnin v zemljiško knjigo v korist RS.

Izredna denarna socialna pomoč ter pogrebina (pomoč pri kritju stroškov pogreba) in posmrtnina (pomoč po smrti družinskega člana) kot posebni obliki denarne socialne pomoči, se ne vračata in se dedovanje zapustnikovega premoženja ne omeji.

Upravičenci: Dediči zapustnikovega premoženja, ki je užival pomoč v skladu z ZSV.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.1.8 Plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje

Pravna podlaga: 30. člen ZUPJS

Vsebina: Namen plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje je zagotoviti osnovno zdravstveno zavarovanje vsem državljanom RS, ki niso vključeni v to zavarovanje iz drugega naslova.

Kadar oseba uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, se odloči po uradni dolžnosti tudi o pravici do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, razen če oseba na vlogi izrecno izjavi, da te pravice ne uveljavlja. Pravica se dodeli za enako obdobje kot denarna socialna pomoč.

Osebi, ki ima status invalida po ZDVDTP, se stroški obveznega zdravstvenega zavarovanja krijejo iz državnega proračuna, razen če je oseba iz naslova invalidnosti upravičena do materialnih pravic po drugih predpisih in je zato tudi zavarovana iz drugega naslova.

Upravičenci:

- osebe, ki prejemajo denarno socialno pomoč ali izpolnjujejo pogoje za pridobitev denarne socialne pomoči, pri čemer se krivdni razlogi ne upoštevajo;
- osebe, ki imajo status invalida po ZDVDTP in niso zavarovane iz drugega naslova;
- osebe, nameščene v rejniško družino ali zavod na podlagi zakona, ki ureja družinska razmerja, če niso obvezno zdravstveno zavarovane iz drugega naslova, določenega z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.1.9 Kritje razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev

Pravna podlaga: 29. člen ZUPJS

Vsebina: Kadar oseba uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, se odloči po uradni dolžnosti tudi o pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev razen, če oseba na vlogi izrecno izjavi, da te pravice ne želi. Pravica se dodeli največ za enako obdobje kot denarna socialna pomoč.

Upravičenci:

- osebe, ki prejemajo denarno socialno pomoč oziroma ob izpolnjevanju pogojev za pridobitev denarne socialne pomoči, razen v primeru, če izpolnjujejo pogoje za pridobitev varstvenega dodatka pod pogojem, da teh pravic nimajo zagotovljenih v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali iz drugega naslova.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.2 Socialnovarstvene storitve

Socialnovarstvena dejavnost je urejena v Zakonu o socialnem varstvu – ZSV in drugih predpisih. Storitve, ki so namenjene odpravljanju socialnih stisk in težav so prva socialna pomoč, osebna pomoč, pomoč družini, institucionalno varstvo, vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji, pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih.

Pomoč družini obsega:

- **pomoč za dom:** strokovno svetovanje in pomoč pri urejanju odnosov med družinskimi člani ter pri skrbi za otroke in usposabljanje družine za opravljanje njene vloge v vsakdanjem življenju;
- **pomoč na domu:** socialno oskrbo upravičenca v primeru invalidnosti, starosti ter v drugih primerih, ko socialna oskrba na domu lahko nadomesti institucionalno varstvo;
- **socialni servis:** pomoč pri hišnih in drugih opravilih v primeru otrokovega rojstva, bolezni, invalidnosti, starosti, v primeru nesreč ter v drugih primerih, ko je ta pomoč potrebna za vključitev osebe v vsakdanje življenje (ne sodi v javno službo).

2.6.2.1 Pomoč družini na domu

Pravna podlaga: 15. člen ZSV

Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev

Vsebina: Pomoč družini na domu vsebuje socialno oskrbo na domu. Gre za različne oblike organizirane praktične pomoči in opravil, s katerimi se upravičencem vsaj za določen čas nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu v zavodu, v drugi družini ali v drugi organizirani obliki.

Storitev se prilagodi potrebam posameznega upravičenca in obsega naslednje sklope opravil:

- pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih, kamor sodijo naslednja opravila: pomoč pri oblačenju, slačenju, umivanju, hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih potreb, vzdrževanje in nega osebnih ortopedskih pripomočkov;
- gospodinjsko pomoč, kamor sodijo naslednja opravila: prinašanja enega pripravljenega obroka ali nabava živil in priprava enega obroka hrane, pomivanje uporabljene posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti, postiljanje in osnovno vzdrževanje spalnega prostora;
- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov, kamor sodijo naslednja opravila: vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, s prostovoljci in sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca ter priprava upravičenca na institucionalno varstvo.

Upravičenci: Upravičenec je upravičen do pomoči na domu, če potrebuje najmanj dve opravili iz dveh različnih sklopov opravil:

- osebe, stare nad 65 let, ki zaradi starosti ali pojavov, ki spremljajo starost,

- niso sposobne za popolnoma samostojno življenje;
- osebe s statusom invalida po ZVDTP, ki po oceni pristojne komisije ne zmorejo samostojnega življenja, če stopnja in vrsta njihove invalidnosti omogočata občasno oskrbo na domu;
 - druge invalidne osebe, ki jim je priznana pravica do tuje pomoči in nege za opravljanje večine življenjskih funkcij;
 - kronično bolni in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, ki nimajo priznanega statusa invalida, pa so po oceni pristojnega Centra za socialno delo brez občasne pomoči druge osebe nesposobne za samostojno življenje;
 - hudo bolni otroci ali otroci s težko motnjo v telesnem ali težko in najtežjo motnjo v duševnem razvoju, ki niso vključeni v organizirane oblike varstva.

Pristojnost: Center za socialno delo

2.6.2.2 Oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev

Pravna podlaga: Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialnovarstvenih storitev

Vsebina: Pod pogoji se določajo oprostitve plačil za storitve: osebna pomoč, pomoč družini za dom in pomoč družini na domu, institucionalno varstvo, vodenje, varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Upravičenci: Osebe, ki so koristniki oziroma zavezanci socialno varstvenih storitev in jih glede na svojo plačilno sposobnost ne morejo in niso dolžni plačati.

Pristojnost: Center za socialno delo.

2.6.2.3 Družinski pomočnik

Pravna podlaga: 18.a, 18.i člen ZSV
Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika

Vsebina: Družinski pomočnik je namenjen predvsem tistim invalidnim osebam, ki imajo pravico do institucionalnega varstva, da lahko v primerih in pogojih, določenih z ZSV, namesto celodnevne institucionalnega varstva izberejo družinskega pomočnika, ki jim nudi pomoč v domačem okolju. Za plačevanje pravice do družinskega pomočnika je pristojna občina, invalidna oseba pa mora s pisno izjavo dovoliti izplačevalcu dodatka za pomoč in postrežbo, da le-tega izplačuje občini.

Upravičenci: Za invalidne osebe se štejejo:

- osebe, za katere je pred izbiro družinskega pomočnika skrbel eden izmed staršev in je po ZSDP-I prejemal delno plačilo za izgubljeni dohodek;
- osebe, ki so invalidi po ZDVDTP in potrebujejo pomoč za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb;
- osebe, katerim pristojna komisija prizna pravico skladno z ZSV.

Družinski pomočnik ima pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek v višini minimalne plače oziroma do sorazmernega dela plačila za izgubljeni dohodek v primeru dela s krajšim delovnim časom od polnega.

Delno plačilo za izgubljeni dohodek (DPID) se do 31. decembra 2017 ne usklajuje in znaša 734,15 eurov. Polnoletne invalidne osebe s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno ovirane osebe, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb.

Pristojnost:

Center za socialno delo.

2.7 OLAJŠAVE IN OPROSTITVE

2.7.1 Davčne olajšave in oprostitve

Invalidi imajo v skladu z veljavno slovensko zakonodajo pravico do zmanjšanja plačila ter do olajšav in oprostitvev na različnih področjih. Olajšave in oprostitve so prikazane v več sklopih, in sicer samo tiste, do katerih so upravičeni invalidi na podlagi predpisov na državni ravni. Olajšave, oprostitve in popusti, ki jih invalidom priznavajo zasebne organizacije in posamezniki, ali jim pripadajo na podlagi predpisov na lokalni ravni, niso prikazane. Nekatere ugodnosti pri uveljavljanju komercialnih popustov so objavljene v Seznamu ponudnikov ugodnosti, ki je dostopen na spletni strani <http://www.invalidska-kartica.si/>.

2.7.1.1 Oprostitev plačila dohodnine

Pravna podlaga: 20., 21., 22., 23., 31. člen ZDoh-2

Vsebina: Dohodnina se ne plača od naslednjih prejemkov:

- pomoči, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo status humanitarne ali invalidske organizacije;
- dohodkov, ki jih v obliki povračil stroškov, storitev ali drugih ugodnosti v naravi prejmejo upravičenci na podlagi določenih predpisov, razen dohodkov, ki predstavljajo redni dohodek;
- dodatka za pomoč in postrežbo;
- invalidnine, invalidskega dodatka, dodatka za posebno invalidnost in nadomestila za invalidnost;
- dodatka za nego za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo;
- varstvenega dodatka;
- prejemkov za občasno delo invalidov, ki niso v delovnem razmerju in so vključeni v programe po določenih predpisih;
- prejemkov za opravljanje občasne ali začasne nege ali pomoči invalidom, ki jih fizičnim osebam izplačujejo reprezentativne in druge invalidske organizacije.

Upravičenci: Invalidi po različnih zakonih.

Pristojnost: Finančna uprava RS.

2.7.1.2 Olajšava za zavezanca invalida

Pravna podlaga: 63. člen ZDoh-2

Vsebina: Zavezanec, ki je invalid po ZZRZI in ne zaposluje delavcev, uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 30% povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji, če je zavezanec invalid s 100% telesno okvaro ali je gluha oseba pa v višini 60% povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji, za vsak mesec opravljanja dejavnosti. – zavezanci, ki so invalidi po ZZRZI;

Upravičenci: – zavezanci invalidi s 100% telesno okvaro ali gluhe osebe.

Pristojnost: Finančna uprava RS.

2.7.1.3 Osebna olajšava

Pravna podlaga: 112. člen ZDoh-2

Vsebina: Invalidu s 100% telesno okvaro, se prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 14.971 eurov letno, če mu je bila priznana pravica do tuje nege in pomoči, na podlagi odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ali Centra za socialno delo.

Rezidentu, ki prejema nadomestilo iz obveznega invalidskega zavarovanja kot delovni invalid, se prizna zmanjšanje dohodnine v višini 13,5% odmerjenega nadomestila.

Upravičenci: – invalidi s 100% telesno okvaro, če jim je bila priznana pravica do tuje nege in pomoči;
– rezidenti, ki prejemajo nadomestilo iz obveznega invalidskega zavarovanja kot delovni invalidi.

Pristojnost: Finančna uprava RS.

2.7.1.4 Posebna olajšava

Pravna podlaga: 114. člen ZDoh-2

Vsebina: Za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, se rezidentom prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 7.486 eurov letno. Za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, se šteje otrok, ki ima pravico do dodatka za nego otroka ali pravico do dodatka za pomoč in postrežbo.

Olajšava za takšnega otroka se prizna:

- do dopolnjenega 18. leta starosti, za starejšega otroka pa, če neprekinjeno ali s prekinitvijo do enega leta nadaljuje šolanje na srednji, višji ali visoki stopnji, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti;
- po dopolnjenem 26. letu starosti, če traja njegovo šolanje na visoki stopnji pet ali šest let ali če otrok zaradi daljše bolezni ali poškodbe ni končal šolanja v predpisanem roku (priznavanje olajšave se podaljša za toliko časa, kolikor se je šolanje zaradi navedenih razlogov podaljšalo);
- ne glede na njegovo starost za otroka, ki je skladno z ZDVPDTP nezmožen za delo.

Upravičenci:	– otroci, ki potrebujejo posebno nego in varstvo; – osebe z zmerno, težjo ali težko telesno ali duševno prizadetostjo, ki jim je priznana invalidnost po ZDVPDTP.
---------------------	--

Pristojnost:	Finančna uprava RS.
---------------------	---------------------

2.7.1.5 Olajšava za zaposlovanje invalidov

Pravna podlaga:	62. člen ZDoh-2 56. člen ZDDPO-2
------------------------	-------------------------------------

Vsečina:	Zavezanec, ki zaposluje invalida po ZZRZI lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 50% izplačane plače te osebe, če zaposluje invalida s 100% telesno okvaro ali gluho osebo pa v višini 70%. V primeru, da zaposluje te invalide nad predpisano kvoto in njihova invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu po ZZRZI, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 70% izplačanih plač.
-----------------	---

Upravičenci:	– zavezanci, ki zaposlujejo invalide po ZZRZI; – zavezanci, ki zaposlujejo invalide s 100% telesno okvaro ali gluhe osebe.
---------------------	---

Pristojnost:	Finančna uprava RS.
---------------------	---------------------

2.7.2 Taksne oprostitve

2.7.2.1 Oprostitev plačila upravne takse

Pravna podlaga:	23., 24., 25. člen ZUT
------------------------	------------------------

Vsečina:	ZUT določa taksne zavezanec, ki so oproščeni plačila upravne takse.
-----------------	---

Upravičenci:	Zavezanci posamezniki v slabih premoženjskih razmerah, ki so prejemniki: – denarne pomoči kot edinega vira preživetja; – varstvenega dodatka; – nadomestila za invalidnost po ZDVPDTP.
---------------------	--

Pristojnost:	Upravni organi.
---------------------	-----------------

2.7.2.2 Oprostitev plačila sodne takse

Pravna podlaga:	10., 11. člen ZST-1
------------------------	---------------------

Vsečina:	Sodišče v celoti ali deloma oprosti stranko plačila taks, če bi bila s tem
-----------------	--

plačilom občutno zmanjšana sredstva, s katerimi se preživlja stranka ali osebe, ki se za namen ugotavljanja materialnega položaja pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev poleg vlagatelja upoštevajo po ZUPJS.

Sodišče stranki odloži plačilo taks ali ji dovoli obročno plačilo, če bi bila s takojšnjim plačilom v celotnem znesku občutno zmanjšana sredstva, s katerimi se preživlja sama ali se preživljajo njeni družinski člani. Čas odloga plačila oziroma skupni čas plačevanja obrokov ne sme biti daljši od 24 mesecev razen, če sodišče zaradi izjemnih okoliščin presodi, da je za plačilo potreben daljši čas.

Pri odločanju o oprostitvi, odlogu ali obročnem plačilu taks mora sodišče skrbno presoditi vse okoliščine, zlasti pa upoštevati materialni položaj stranke in njenih družinskih članov, vrednost predmeta postopka in število oseb, ki jih stranka preživlja. Pri odločanju o oprostitvi, odlogu ali obročnem plačilu taks mora sodišče upoštevati premoženjsko, finančno in likvidnostno stanje stranke.

Do celotne oprostitve plačila taks je upravičena stranka, ki izpolnjuje materialne pogoje za prejemanje redne brezplačne pravne pomoči po zakonu, ki ureja brezplačno pravno pomoč.

O oprostitvi, odlogu ali obročnem plačilu taks odloči sodišče prve stopnje na predlog stranke.

Upravičenci:	– invalidi v postopkih, povezanih z diskriminacijo zaradi invalidnosti; – stranke, ki izpolnjujejo materialne pogoje za prejemanje redne brezplačne pravne pomoči; – stranke ali osebe, ki bi bile s plačilom sodne takse občutno zmanjšana sredstva, s katerimi se preživljajo.
---------------------	--

Pristojnost:	Sodišča.
---------------------	----------

2.7.2.3 Oprostitev plačila turistične takse

Pravna podlaga:	27. člen ZSRT
------------------------	---------------

Vsebina:	ZSRT določa upravičence, ki so oproščeni plačila turistične takse.
-----------------	--

Upravičenci:	– osebe z zdravniško napotnico v naravnih zdraviliščih; – osebe, ki lahko predložijo fotokopijo odločbe pristojnega organa, iz katere je razvidno, da je pri zavarovancu podana invalidnost oziroma telesna okvara, ali fotokopijo potrdila oziroma izvedenskega mnenja pristojne komisije o ugotavljanju invalidnosti oziroma telesni okvari, ali osebe s člansko izkaznico invalidske organizacije; – otroci in mladostniki na podlagi predložitve fotokopije odločbe, ki zadeva razvrščanje in usmerjanje otrok s posebnimi potrebami.
---------------------	---

2.7.3 Olajšave in oprostitve na področju prometa, prevozov in nakupa vozil

2.7.3.1 Oprostitev plačila davka od cestnih motornih vozil

Pravna podlaga: 5. člen ZDMV

Vsebina: Davek od cestnih motornih vozil se med drugim ne plačuje od vozil, ki so nabavljena za prevoz invalidov, in sicer od enega motornega vozila z delovno prostornino bencinskega motorja do 1,8 l in dizelskega motorja do 1,9 l oziroma bencinskega motorja do 2 l in dizelskega motorja do 2,2 l za motorno vozilo z avtomatskim upravljanjem.

Oprostitev plačila davka od cestnih motornih vozil se uveljavlja za:

- osebe z zmerno, težjo ali težko telesno ali duševno prizadetostjo, z odločbo o priznanem statusu invalida, v skladu z ZVDTP oziroma odločbo pristojnega Centra za socialno delo, izdano na podlagi izvedenskega mnenja o razvrščanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju;
- otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, z odločbo Centra za socialno delo o priznanju dodatka za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu z ZSDP-1.

Oprostitev se uveljavlja ob vložitvi napovedi pri davčnem organu ali vložitvi carinske deklaracije za sprostitev v prost promet pri carinskem organu oziroma z vložitvijo zahtevka za povračilo plačanega davka pri davčnem organu v treh mesecih od nakupa, v primeru uvoza pa pri carinskem organu v treh mesecih od uvoza. Davčni oziroma carinski organ vrne plačani davek iz tega zakona v 30 dneh po prejemu zahtevka. V prometno dovoljenje tako kupljenega oziroma uvoženega avtomobila se vpiše, da je za kupljeno vozilo uveljavljeno povračilo davka.

Če invalid oziroma njegovi starši ali skrbniki prodajo motorno vozilo ali ga brezplačno ali kako drugače odtujijo pred potekom petletnega roka od dneva nakupa oziroma uvoza, morajo plačati davek v višini davka, za katerega se je zahtevalo vračilo, in pripadajoče obresti od dneva nakupa oziroma uvoza do dneva plačila davka.

Če je bilo motorno vozilo poškodovano v prometni nesreči za več kot 70% tržne vrednosti motornega vozila na dan nesreče, se sme poškodovano motorno vozilo prodati, ne da bi bil plačan davek.

Če invalid umre pred potekom petletnega roka od dneva nakupa oziroma uvoza motornega vozila, smejo zakoniti dediči prodati motorno vozilo, ki so ga podedovali, ne da bi plačali davek.

Upravičenci:

- osebe z zmerno, težjo ali težko telesno ali duševno prizadetostjo, ki jim je priznana invalidnost po ZDVTDP;
- otroci, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

Pristojnost: Finančna uprava RS.

2.7.3.2 Oprostitev plačila letne dajatve za vozila za prevoz invalidov

Pravna podlaga: 9., 10. člen ZDajMV

Vsebina: Oprostitev plačila letne dajatve se lahko uveljavi za osebna vozila z motorjem moči do vključno 150 kW, pod pogojem, da se vozila uporabljajo za prevoz invalidov.

Za polnoletne osebe se lahko uveljavlja oprostitev za eno vozilo, registrirano na ime te osebe ali na njegovega starša, zakonca ali zunajzakonskega partnerja, s katerim živi na istem naslovu.

Oprostitev plačila letne dajatve za vozila za prevoz invalidov se uveljavlja za:

- osebe, pri katerih je ugotovljena najmanj 80% telesna okvara, z odločbo izdano na podlagi mnenja izvedenskega organa Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije;
 - polnoletne osebe z zmerno, težjo ali težko duševno ter najtežjo telesno prizadetostjo, z odločbo o priznanem statusu invalida, v skladu z ZDVTDP, za mladoletne osebe pa na podlagi odločbe pristojnega Centra za socialno delo, izdano na podlagi izvedenskega mnenja o razvrščanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ali odločbo o usmeritvi, ki jo izda območna enota Zavoda RS za šolstvo, izdano na podlagi strokovnega mnenja komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, iz katere je razvidno, da gre za invalida z zmerno, težjo ali težko duševno ali najtežjo telesno prizadetostjo;
 - otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo, z odločbo Centra za socialno delo o priznanju dodatka za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu z ZSDP-1.
-

Upravičenci:

- osebe, pri katerih je ugotovljena najmanj 80% telesna okvara;
- osebe z zmerno, težjo ali težko duševno ter najtežjo telesno prizadetostjo, ki jim je priznana invalidnost po ZDVTDP;
- otroci, ki potrebujejo posebno nego in varstvo do 18. leta starosti oziroma do 26. leta starosti, če se šolajo.

Pristojnost: Upravna enota.

2.7.3.3 Parkiranje in parkirna karta

Pravna podlaga: 66., 67. člen ZPrCP

Vsebina: Če je vozilo parkirano na označenem parkirnem mestu za invalida, mora biti označeno z veljavno parkirno karto, ki jo poleg upravičenca sme uporabljati tudi spremljevalec, ki vozi in spremlja osebo, ki je imetnik parkirne karte, in sama ne vozi motornega vozila.

Na zahtevo upravičenca se parkirno karto izda na podlagi potrčila izbranega osebnega zdravnika oziroma odločbe Zavoda o pokojninskem in invalidskem zavarovanju Slovenije.

Upravičenci:

- mladoletne osebe, ki so težko telesno ali duševno prizadete oziroma so zaradi izgube, okvare, paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice ovirane pri gibanju;
- osebe, ki imajo zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih ali zgornjih okončin ali medenice priznano najmanj 60% telesno okvaro.

Pristojnost: Upravna enota.

2.7.4 Olajšave in oprostitve na področju dostopa do IKT storitev

2.7.4.1 Priključitev na javno komunikacijsko omrežje na fiksni lokaciji in dostop do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji

Pravna podlaga: Uredba o ukrepih za končne uporabnike invalide

Vsebina: Izvajalec univerzalne storitve končnemu uporabniku invalidu:

- prednostno obravnava zahtevo za priključitev;
- zagotovi 50% popust pri priključitvi na javno komunikacijsko omrežje na fiksni lokaciji in pri mesečni naročnini za javno dostopne telefonske storitve na fiksni lokaciji;
- brezplačno prednostno obravnava in odpravi okvare na dostopovnem vodju.

Do popustov so upravičeni končni uporabniki invalidi oziroma naročniki invalidi brez zagotovljenih sredstev za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje, kar dokazujejo z odločbo o upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka ali nadomestila za invalidnost po ZDVDTP.

Upravičenci: – končni uporabniki oziroma naročniki, ki jim je bila ugotovljena najmanj 80% telesna okvara, pri čemer je najnižji odstotek posamezne telesne okvare, ki se seštevata, vsaj 70%.

Pristojnost: Izvajalec univerzalne storitve.

2.7.5 Druge oprostitve

2.7.5.1 Oprostitev izvršbe

Pravna podlaga: 79., 101. člen ZIZ
159. člen ZDavP-2

Vsebina: Iz izvršbe so izvzeti pripomočki, ki so bili dani invalidu ali drugi osebi s telesnimi hibami na podlagi predpisa, ali si jih je sam nabavil in so nujni za njegove življenjske funkcije

Iz izvršbe so izvzeti med drugim naslednji prejemki:

- odškodnine zaradi telesne poškodbe;
- denarne socialne pomoči in varstveni dodatek;
- dodatek za nego otroka;
- nadomestilo za invalidnost po ZDVDTP;
- sredstva za nego in pomoč, ki se v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, ne upoštevajo kot dodatek pri prejemniku tega prejemka;
- prejemki od občasnega dela invalidov, ki niso v delovnem razmerju in so vključeni v programe po določenih predpisih;
- denarna sredstva pomoči potrebnim, ki jih zagotavljajo humanitarne organizacije.

Upravičenci: Invalidi ali druge osebe s telesnimi hibami.

Pristojnost: Okrajno sodišče, izvršitelj.

2.7.5.2 Oprostitev RTV prispevka

Pravna podlaga: 32. člen ZRTVS-1

Vsebina: Upravičenci, ki so oproščeni plačila RTV prispevka.

Upravičenci: – socialno ogroženi, ki so prejemniki denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka;
– invalidi s 100% telesno okvaro;

– invalidi z manj kot 100% telesno okvaro, če jim je priznana tudi pravica do dodatka za pomoč in postrežbo.

Pristojnost: Radiotelevizija Slovenija.

3.

Uveljavljanje pravic in pravno varstvo

Upravičenci uveljavljajo pravice v skladu z zakoni, ki urejajo posamezna področja. Ti zakoni določajo poseben postopek uveljavljanja in varstva pravic.

Upravni in drugi državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, kadar v upravnih zadevah odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank, postopajo po Zakonu o splošnem upravnem postopku – ZUP. Na upravnih področjih, za katera je z zakonom predpisan poseben upravni postopek, se postopa po določbah posebnega zakona, po določbah ZUP pa v vseh vprašanjih, ki niso urejena s posebnim zakonom.

3.1 Pristojnost

S pristojnostjo opredeljujemo pravico in dolžnost organa, da opravlja posamezna dejanja v upravnem postopku in odloča v konkretnih upravnih zadevah. Za odločanje v posamezni upravni zadevi je določeno s predpisi, kateri organ je pristojen (stvarna pristojnost) in na katerem območju oziroma teritoriju (krajevna pristojnost) je pooblaščen za odločanje v posamezni upravni zadevi. Običajno so za odločanje v upravnih zadevah iz državne pristojnosti na prvi stopnji pristojne Upravne enote, Center za socialno delo, Zavod RS za šolstvo, Zavod RS za zaposlovanje, območne enote Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, na drugi stopnji pa pristojna ministrstva.

3.2 Postopek na prvi stopnji

Upravni postopek se lahko začne pred pristojnim organom na zahtevo stranke ali po uradni dolžnosti. Na zahtevo stranke je uveden z dnem vložitve njene zahteve oziroma vloge. Upravni organ mora v postopku do izdaje odločbe ugotoviti vsa dejstva in okoliščine, ki so pomembna za pravilno odločitev. Dejstva in okoliščine se lahko ugotavljajo v skrajšanem ali posebnem ugotovitvenem postopku.

V skrajšanem ugotovitvenem postopku se dejansko stanje v celoti ugotovi na podlagi dejstev in dokazov, ki jih je navedla stranka, če iz okoliščin izhaja, da je treba stranki ugoditi na podlagi splošno znanih dejstev, uradnih podatkov ali v primeru, če gre za nujne ukrepe v javnem interesu in so dejstva ugotovljena ali verjetno izkazana. Upravni organ mora odločbo izdati v enem mesecu.

Poseben ugotovitveni postopek se izvede v vseh ostalih primerih, ko je treba ugotoviti vsa dejstva in okoliščine, ki so pomembne za razjasnitev stvari. Dejstva, na podlagi katerih se izda odločba, se ugotovijo z dokazi, kot so izjave strank, listine, izvedenci, priče, ogledi. Stranka mora dejansko stanje navesti po resnici, natančno in za svoje navedbe predložiti dokaze. Uradna oseba mora po uradni dolžnosti sama pridobiti podatke iz uradnih evidenc ter stranki omogočiti, da se izreče o vseh dejstvih in okoliščinah, predlogih in ponujenih dokazih. Najpogosteje uporabljena dokazna sredstva so listine, ki jih v predpisani obliki izdajo državni organi, organi samoupravne lokalne skupnosti in nosilci javnih pooblastil v mejah svoje pristojnosti. Potrdila so vrsta listin, ki se izdajo o dejstvih, o katerih se vodi uradna evidenca. Če je za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva potrebno strokovno znanje, pa uradna oseba z njim ne razpolaga, se opravi dokaz z izvedencem. Po ugotovljenih dejstvih in okoliščinah izvedenec izda izvid ali mnenje. Uradna oseba

lahko opravi tudi ogled, kadar je to potrebno za razjasnitev dejstev in okoliščin. Pri ogledu so lahko navzoči tudi stranke in izvedenci. Po končanem ugotovitvenem postopku in dokazovanju se odloči o stvari z odločbo, ki jo izda uradna oseba. Odločba vsebuje tudi pouk o pravnem sredstvu, s katerim se stranki sporoči, ali lahko vloži zoper odločbo pritožbo ali pa začne upravni spor ali kakšen drug postopek pred sodiščem. Če je zoper odločbo dovoljena pritožba, se v pouku navede, na koga se stranka lahko pritoži, pri kom in v katerem roku vloži pritožbo. Če je zoper odločbo mogoč upravni spor, se v pouku navede, pri katerem sodišču lahko stranka vloži tožbo in v katerem roku. Upravni organ mora odločbo izdati v dveh mesecih.

Dokončna odločba je odločba, ki se ne more več izpodbijati v upravnem postopku. Pravnomočna odločba je odločba, ki se ne more več izpodbijati v upravnem sporu ali sodnem postopku. Izvršljiva odločba praviloma nastopi hkrati z dokončnostjo odločbe, lahko pa še pred dokončnostjo odločbe z vročitvijo, če zakon določi, da pritožba ne zadrži izvršitve in je to navedeno v izreku odločbe.

3.3 Pravna sredstva

V okviru pravnega postopka poznamo redna in izredna pravna sredstva. Edino redno pravno sredstvo je pritožba zoper odločbo, izdano na prvi stopnji.

Pritožba se praviloma vloži v roku 15 dni, če ni z zakonom drugače določeno. Odločba se lahko s pritožbo izpodbija zaradi napačne uporabe ali neuporabe materialnega predpisa, nepopolnega ali napačnega ugotovljenega dejanskega stanja ali podanih kršitev pravil postopka. Pritožba se lahko vloži pisno ali ustno na zapisnik. V pritožbi mora biti navedena odločba, ki se izpodbija, in pri tem označen organ, ki jo je izdal, ter njena številka in datum. Pritožnik mora v pritožbi navesti razloge, zaradi katerih izpodbija odločbo. Pritožba se vloži pri organu, ki je izdal odločbo na prvi stopnji.

Organ prve stopnje preizkusi, ali je pritožba dovoljena in pravočasna ter ali jo je vložila upravičena oseba. Če pritožba ni dovoljena, je prepozna ali jo je vložila neupravičena oseba, jo organ prve stopnje zavrže s sklepom, zoper katerega ima stranka pravico do pritožbe. Če organ, ki je izdal odločbo, pritožbe ne zavrže, jo pošlje morebitnim strankam z nasprotnimi interesi in jim določi rok, ki ne sme biti krajši od 8 dni in ne daljši od 15 dni, da se izrečejo o pritožbi in morebitnih novih dejstvih in dokazih. Če organ, ki je izdal odločbo, spozna, da je pritožba utemeljena, pa ni potreben nov ugotovitveni postopek, reši zadevo drugače in z novo odločbo nadomesti odločbo, ki se s pritožbo izpodbija. Po potrebi lahko izvedeni postopek tudi dopolni. Zoper novo odločbo ima stranka pravico pritožbe. Če organ, ki je izdal odločbo, spozna, da je vložena pritožba dovoljena in pravočasna in da jo je vložila upravičena oseba, mora pritožbo brez odlašanja, najpozneje pa v 15 dneh od dneva, ko jo prejme, poslati organu, ki je pristojen, da o njej odloči. Pritožbi mora priložiti vse dokumente, ki se tičejo zadeve.

Izredna pravna sredstva lahko uporabimo šele po dokončnosti odločbe, ko je upravni postopek končan in se zakonitost odločbe ne more več preverjati v okviru pritožbe kot rednega pravnega sredstva, odločba pa vsebuje nepravilnosti in je nezakonita. Izredna pravna sredstva po ZUP so obnova postopka, sprememba ali odprava odločbe v zvezi z upravnim sporom, odprava in razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici, izredna razveljavitev, ničnost odločbe. Če se odločba odpravi ali izreče za nično, se odpravijo tudi pravne posledice, ki so iz nje nastale, če pa se

razveljavi, se ne odpravijo pravne posledice, ki so iz nje že nastale, ne morejo pa nastati iz nje nobene nadaljnje pravne posledice.

3.4 Postopek na drugi stopnji

Po formalnem preizkusu pritožbe organ druge stopnje zavrže pritožbo, če pritožba ni dovoljena, je prepozna ali jo je vložila neupravičena oseba, pa je iz teh razlogov ni zavrgel že organ prve stopnje. Če organ druge stopnje pritožbe ne zavrže, vzame zadevo v reševanje in pritožbo pošlje v odgovor morebitni stranki z nasprotnimi interesi ter ji določi rok za odgovor, če tega ni storil že organ prve stopnje. Organ druge stopnje preizkusi odločbo v delu, v katerem jo pritožnik izpodbija, v mejah pritožbenih navedb, po uradni dolžnosti pa preizkusi, ali ni prišlo v postopku na prvi stopnji do bistvenih kršitev postopka in ali ni bil prekršen materialni zakon. Pritožbo lahko zavrne, odločbo v celoti ali deloma odpravi ali jo spremeni ali jo izreče za nično.

3.5 Izvršba

Izvršba zagotavlja uresničitev odločitve, določene v izreku odločbe. Opravi se takrat, ko zavezanec prostovoljno ne izpolni svojih nedenarnih obveznostih ali denarnih terjatev. Izvršba se lahko opravi tudi na podlagi poravnave, vendar samo zoper udeleženca v poravnavi. Odločba se izvrši, ko postane izvršljiva. Podlaga za opravo izvršbe (izvršilni naslov) je lahko izvršljiva odločba, izvršljivi sklep in sklenjena poravnava. Izvršba se lahko opravi po uradni dolžnosti, kadar to zahteva javna korist ali na predlog stranke (upravičenca) in zoper tistega, ki je dolžan izpolniti obveznost (zavezanec).

3.6 Sodno varstvo

Sodno varstvo pravic in pravnih koristi posameznikov, pravnih in drugih oseb se zagotavlja v upravnem sporu po Zakonu o upravnem sporu – ZUS-l ali socialnem sporu po Zakonu o delovnih in socialnih sodiščih – ZDSS-l, če gre za pravice in obveznosti iz sistema socialne varnosti in so zanje v skladu z zakonom pristojna socialna sodišča.

Socialno sodišče je pristojno za odločanje o določenih pravicah v socialnih sporih na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zdravstvenega zavarovanja, zavarovanja za primer brezposelnosti in zaposlovanja, starševskega varstva in družinskih prejemkov, socialnih prejemkov ter o povrnitvi neupravičeno pridobljenih sredstev in škode, ki jo je državni organ oziroma nosilec javnih pooblastil povzročil zavarovancu oziroma upravičencu do socialnega varstva, oziroma škode, ki jo je zavarovanec povzročil zavodu v zvezi z zavarovalnim razmerjem ali v zvezi z uveljavljanjem pravic iz socialnega varstva. Socialno sodišče je pristojno odločati tudi v socialnih sporih, za katere tako določa zakon.

V upravnem sporu odloča sodišče o zakonitosti dokončnih upravnih aktov, s katerimi se posega v pravni položaj tožnika, v delovnih in socialnih sporih pa ni dovoljena zahteva za varstvo zakonitosti.

Stranke v upravnem sporu so tožnik, toženec, zastopnik javnega interesa in druge osebe, če tako določa zakon. Tožbo je treba vložiti v 30. dneh od vročitve upravnega akta pri pristojnem sodišču

pisno, neposredno ali po pošti. S tožbo se lahko zahteva odprava upravnega akta (izpodbojna tožba), ugotovitev nezakonnosti upravnega akta, s katerim je bilo poseženo v tožnikove pravice ali pravne koristi (ugotovitvena tožba), izdaja oziroma vročitev upravnega akta (tožba zaradi molka), sprememba upravnega akta (tožba v sporu polne jurisdikcije). S tožbo zaradi kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin po tem zakonu se lahko zahteva odprava, izdaja ali sprememba posamičnega akta, ugotovitev, da je bilo z dejanjem poseženo v človekovo pravico ali temeljno svoboščino tožnika, prepoved nadaljevanja dejanja, odprava posledic dejanja.

Sodišče o sporu odloči s sodbo, o postopkovnih vprašanjih pa s sklepom, če ni z zakonom drugače določeno. Zoper sodbo, izdano na prvi stopnji, je dovoljena pritožba v 15. dneh od vročitve prepisa sodbe strankam.

V upravnem sporu odloča Upravno sodišče RS, o pritožbi zoper sodbo pa Vrhovno sodišče RS. V socialnem sporu odloča Delovno in socialno sodišče v Ljubljani za odločanje v socialnih sporih za območje RS, o pritožbi zoper sodbo pa Višje delovno in socialno sodišče.

4.

Sodna praksa pri uresničevanju pravic bolnikov s cistično fibrozo

V tem priročniku je predstavljena problematika na področju uveljavljanja in uresničevanja pravic bolnikov s cistično fibrozo in njihovih staršev, ki so se obrnili po pomoč. Prikazana je sodna praksa pravic do družinskih prejemkov (višjega dodatka za nego otroka in delnega plačila za izgubljeni dohodek), pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja (nadomestila med začasno zadržanostjo od dela, zdraviliškega zdravljenja), pravic iz invalidskega zavarovanja (invalidske pokojnine) in pravice do štipendije.

4.1 Pravica do višjega dodatka za nego otroka in pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek

Starši otrok s cistično fibrozo imajo velike težave pri uresničevanju pravice do višjega dodatka za nego otroka, ki je povezana s pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek. Komisija za podajo mnenj na Pediatrični kliniki staršem otrok s cistično fibrozo ne izda mnenja, na podlagi katerega bi bili upravičeni do višjega dodatka za nego otroka, čeprav ima družina pri preživljanju in negi takega otroka zaradi narave bolezni močno povečane življenjske stroške.

V letu 2009 so bili do višjega dodatka za nego otroka upravičeni starši otrok z napredovano obliko cistične fibroze po sklepu komisije za cistično fibrozo na Pediatrični kliniki Ljubljana, vendar kriteriji niso bili javno objavljeni, zato je društvo zaprosilo pristojno ministrstvo, da jih posreduje in objavi. Otrok s težko obliko cistične fibroze je bil tisti, ki je izpolnjeval enega izmed naslednjih kriterijev: otroci z napredovano cistično fibrozo, ki imajo znižano pljučno funkcijo (<70%) in potrebujejo 2x dnevno respiratorno fizioterapijo pod nadzorom staršev; pri otrocih, mlajših od 5 let, ki niso sposobni opraviti spirometrije, odloči konzilij za cistično fibrozo; otroci z BMI <25%, otroci z napredovano jetrno boleznijo (cirozo jeter z vsaj z enim od zapletov: portalno hipertenzijo, hipersplenizmom, moteno sistemsko funkcijo jeter ali ascitesom).

Nato je bil v letu 2012 seznam bolezni spremenjen in so bili otroci do višjega dodatka upravičeni le, če so izpolnjevali kriterije za težko obliko cistične fibroze, ki jih je pripravila Komisija za CF Pediatrične klinike. V letu 2014 je kriterije za višji dodatek zaostрила in določila, da so do njega upravičeni le starši otrok s cistično fibrozo do 5. leta starosti, po tej starosti pa le, če imajo otroci s cistično fibrozo več kot 3 klinične kronične zaplete cistične fibroze (FEV1 pod 70% pričakovane normalne vrednosti, indeks telesne mase pod 25. percentilom normalne vrednosti, pogosta in težka prebolevanja okužb dihal (več kot 3 antibiotična intravenska zdravljenja ali več kot 4 oralna antibiotična zdravljenja letno), sladkorna bolezen, napredovana oblika jetrne bolezni (ciroza jeter z vsaj enim od zapletov: portalno hipertenzijo, hipersplenizmom, moteno sistemsko funkcijo jeter ali ascitesom).

Komisija za cistično fibrozo je v letu 2017 spremenila kriterije za višji dodatek in so starši otrok s cistično fibrozo upravičeni do višjega dodatka za nego otroka in delnega plačila za izgubljeni dohodek do vstopa otroka v osnovno šolo, po vstopu v osnovno šolo pa le, če imajo 2 ali več kliničnih kroničnih zapletov cistične fibroze.

V spodaj prikazanih primerih, je pristojno ministrstvo pritožbo zavrnilo kot neutemeljeno, zato so starši otrok s cistično fibrozo sprožili socialni spor na socialnem sodišču. Šele sodišče je začelo ugotavljati vsa dejstva in okoliščine, ki so pomembna za pravilno ugotovitev dejanskega stanja.

Pristojni Center za socialno delo je upravičenki na podlagi mnenja komisije na Pediatrični kliniki z odločbo priznal višji dodatek za nego otroka za obdobje 3 let, ker ima otrok presajena pljuča zaradi napredovane cistične fibroze. V pritožbenem postopku pa ji je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve na podlagi mnenja komisije, višji dodatek za nego otroka nerazumno omejilo na obdobje 2 let, zato je upravičenka vložila tožbo na Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Sodišče je na podlagi sodnoizvedenskega mnenja Komisije za fakultetna izvedenska mnenja pri Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani izdalo sodbo Opr. št. V Ps 567/2010 zaradi drugačnega datuma priznanega dodatka za nego otroka, s katero je razsodilo, da se odpravita prvostopenjska in drugostopenjska odločba ter da je tožeča stranka upravičena do dodatka za nego otroka za čas od 1. 6. 2009 do največ do dopolnjenega 26. leta starosti, dokler ima status dijaka ali študenta.

Podobno je sodišče razsodilo tudi v zadevi Opr. št. I Ps 173/2016, ko je odpravilo odločbo tožene stranke in odločbo Centra za socialno delo (priznan je bil dodatek za nego otroka v višini 100 eurov za obdobje 5 let) ter tožnici priznalo dodatek za nego otroka v višini 200 eurov mesečno z vsakokratnimi uskladitvami za čas od 1. 9. 2015 do dopolnjenega 18. leta starosti otroka oziroma do največ dopolnjenega 26. leta starosti, ob pogoju, da so ga po 18. letu starši dolžni preživljati v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja.

Tudi v zadevi Opr. št. I Ps 1080/2016 je sodišče razsodilo, da se odpravita odločbi toženca in Centra za socialno delo (priznan je bil dodatek za nego otroka v višini 100 eurov za obdobje 3 let) ter tožnici priznalo dodatek za nego otroka v višini 200 evrov mesečno z vsakokratnimi uskladitvami za čas od 1. 2. 2016 do polnoletnosti otroka, če se bo otrok redno šolal pa tudi po polnoletnosti, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.

Pravica do višjega dodatka za nego otroka je povezana s pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek, saj ga prejme eden od staršev, kadar zapusti trg dela ali začne delati krajši delovni čas od polnega zaradi nege in varstva otroka z določenimi boleznimi s seznama hudih bolezni, če prejema dodatek za nego otroka 200 eurov mesečno. Tako starši otrok s cistično fibrozo nimajo pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek, kadar zapustijo trg dela ali delajo krajši delovni čas zaradi nege in varstva takega otroka, če komisija za podajo mnenj na Pediatrični kliniki ne oceni, da gre za otroka s cistično fibrozo, ki ima pravico do višjega dodatka za nego otroka. Tudi zaradi nepriznane pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek starši uveljavljajo sodno varstvo.

4.2 Pravica do invalidske pokojnine in pravica do nadomestila med začasno zadržanostjo od dela

Bolnica s cistično fibrozo zaradi bolezni ni mogla več opravljati svojega dela in je bila v bolniškem staležu. Zdravstveno stanje se ji je slabšalo, a invalidska komisija pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije ni podaljšala bolniškega staleža in jo je napotila na delo. Ker ni mogla več opravljati dela v polnem delovnem času, je imela preostalo delovno zmožnost 4 ure dnevno v skladu z odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Bolezen je napredovala, iz dneva v dan se je slabše počutila in ni bila sposobna za delo na drugem delovnem mestu niti za 4 ure dnevno, bolniškega staleža za preostalo delovno zmožnost pa ji invalidska

komisija ni podaljšala. Uveljavljala je sodno varstvo pravic. Sodišče je s sodbo Opr. št. VI Ps 478/2013 ugodilo tožbenemu zahtevku zaradi ugotovitvečasne nezmožnosti za delo.

Ker je prišlo zaradi cistične fibroze do nepopravljivih posledic na telesu, je na pristojno socialno sodišče vložila tožbo za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja in invalidnine za telesno okvaro. Sodišče je v sodnem postopku izvedlo dokaz z izvedenskim mnenjem Komisije za fakultetna izvedenska mnenja in s sodbo Opr. št. VI Ps 674/2012 razsodilo, da se odpravijo odločbe tožene stranke, da se tožnica razvrsti v I. kategorijo invalidnosti z 28. 9. 2011 zaradi posledic bolezni in se ji od 1. 10. 2011 prizna pravica do invalidske pokojnine ter ima pravico do invalidnine za 5. stopnjo telesne okvare, nastale 28. 9. 2011 kot posledica bolezni, in se ji invalidnina odmeri v znesku 46,43 evrov na mesec od 28. 9. 2011 dalje z nadaljnjimi uskladitvami.

Sodišče je v tem sodnem sporu kot pravno podlago za odločitev uporabilo ZPIZ-1. Po določbah ZPIZ-2 zavarovanci niso več upravičeni do pravice do invalidnine za telesno okvaro.

4.3 Pravica do zdraviliškega zdravljenja

Bolniki s cistično fibrozo so imeli težave tudi pri uresničevanju pravice do zdraviliškega zdravljenja, ker jim invalidska komisija pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije te pravice ni priznala. Sodišče je v sodnem postopku izvedlo dokaz s sodnim izvedencem in izdalo sodbo na podlagi pripoznave Opr. št. V Ps 2706/2012, s katero je razsodilo, da se izpodbijani odločbi odpravita, tožeči stranki se prizna pravica do zdravljenja v naravnem zdravilišču za 14 dni in ji je tožena stranka dolžna izdati odločbo o napotitvi na zdraviliško zdravljenje v ustrezno zdravilišče v roku 8 dni po pravnomočnosti sodbe.

Verjetno tudi na podlagi sodne prakse, je Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v soglasju z ministrom za zdravje v letu 2014 sprejela spremembe in dopolnitve Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja v zvezi s pravico do zdraviliškega zdravljenja in medicinskih pripomočkov za bolnike s cistično fibrozo in se zdraviliško zdravljenje lahko odobri pri cistični fibrozi z zmanjšano pljučno funkcijo (FEV1 pod 70%).

4.4 Pravica do štipendije

Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo odpravilo dokončno odločbo in odločbo Centra za socialno delo ter odločilo, da tožnica ni dolžna vrniti prejetih zneskov štipendije v skupnem znesku 1.810,68 evrov. S III. točko izreka pa je odločilo, da se v delu, ki se nanaša na zavrnitev vloge za nadaljnje prejetje štipendije za študijsko leto 2015/2016 zadeva vrne toženi stranki v nov postopek in odločanje. Hkrati ji je naložilo, da je dolžna v 30 dneh po pravnomočnosti te sodbe tožnici izdati nov upravni akt, s katerim bo odločila o pravici glede nadaljnega prejemanja štipendije.

Zoper sodbo sodišča prve stopnje je pritožbo vložila tožena stranka, ki navaja, da se ne pritožuje nad delom sodne odločitve, da tožnica ni dolžna vrniti prejetih zneskov štipendije, saj je 2. letnik dejansko zaključila, kar je bilo dokazano tudi v izvedenem dokaznem postopku, prav tako je po podatkih iz uradnih evidenc upravičena do štipendije za 3. letnik. Tožena stranka pa vlaga

pritožbo zoper sodbo v delu vrnitve zadeve glede vloge tožnice za nadaljnje prejetje štipendije za študijsko leto 2015/2016 v ponovno odločanje, saj meni, da tožnica za konkretno šolsko leto ni izpolnjevala pogojev za štipendijo. Ne strinja se, da bi po mirovanju štipendijskega razmerja zaradi presežanja cenusa v študijskem letu 2014/2015, morala presojati tožnično vlogo za nadaljnje prejetje štipendije za študijsko leto 2015/2016 zgolj v delu, ki se nanaša na izpolnjevanje pogoja glede cenusa.

Kot ugotavlja sodišče prve stopnje in izhaja iz dokumentacije, je tožnica k vlogi za uveljavljanje državne štipendije za študijsko leto 2015/2016 priložila potrebna dokazila, vključno z medicinsko dokumentacijo o njenem zdravstvenem stanju. Iz dokumentacije izhaja, da je tožnica študentka s posebnimi potrebami, ki ima cistično fibrozo in presajena pljuča (sodba Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani opr. št. V Ps 567/2010).

O tem, kakšen vpliv je imelo tožnično zdravstveno stanje za njeno izobraževanje in nedokončanje 2. letnika toženec ni ugotavljal. Zato je dejansko stanje v zvezi s tem vprašanjem in z izpolnjevanjem ostalih pogojev za nadaljnje prejetje državne štipendije za študijsko leto 2015/2016 nepopolno ugotovljeno.

Pritožbeno sodišče je toženčevo pritožbo kot neutemeljeno zavrnilo in v izpodbijanem delu (III. točka izreka) potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

5.

Zaključek

Po preučitvi celotne slovenske zakonodaje na različnih področjih, ki zagotavlja pravice invalidom, je razvidno, da bolniki s cistično fibrozo nimajo enakih pravic, kot jih imajo invalidi. Zakonodaja za nekatere pravice ne določa upravičenosti glede na oviranost ali starost upravičenca, ampak upošteva druge kriterije. Pogosto so kriterij delež telesne okvare, vključenost v zavarovanje (pokojsninsko, invalidsko, zdravstveno, starševsko) in čas oziroma obdobje nastanka invalidnosti. Do velikega dela pravic so upravičene vse skupine invalidov, ne glede na pridobljen status invalida po različnih predpisih, do nekaterih pravic pa so upravičene tudi druge osebe (na primer pri starševskem varstvu in družinskih prejemkih, zdravstvenem varstvu in zavarovanju). Posamezni predpisi na področju pravic invalidov v Sloveniji različno poimenujejo skupine upravičencev, na primer dolgotrajno bolni otroci (med katere se uvrščajo tudi otroci s cistično fibrozo), otroci s posebnimi potrebami (do nekaterih pravic so upravičeni tudi dolgotrajno bolni otroci), zmerno, težje in težko duševno ter najtežje telesno prizadete osebe; tudi pojem invalida je v različnih predpisih različno definiran. Zaradi takšne raznolikosti so tudi ugodnosti za invalide različne, kakor tudi za bolnike s cistično fibrozo.

Kronično bolne osebe niso enakopravno obravnavane v primerjavi s tistimi, ki imajo priznan status invalida. Otroci s cistično fibrozo imajo le pravico do dodatka za nego otroka na podlagi Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, le v redkih primerih, ko so uveljavljali sodno varstvo, pa tudi pravico do višjega dodatka.

Cistična fibroza je progresivna bolezen, ki postopoma prizadene tudi druge organe, in lahko pride do diabetesa, kroničnih jetrnih bolezni, kronične dihalne odpovedi, presaditve pljuč, ledvične bolezni, nosnih polipov, zato jo je mogoče uvrstiti pod posamezne točke seznama – 10. mukoviscidoza in ostale kronične gnojne bolezni pljuč (mukociliarna diskinezija, bronhiektazije itd.), 25. težke kronične bolezni trebušne slinavke (cistična fibroza, Schwachmanov sindrom itd.), 27. prirojene presnovne bolezni in endokrinopatije s posledično hudo stalno prizadetostjo (diabetes, fenilketonurija itd.), 24. dekompenzirane kronične jetrne bolezni, vključno z jetrno cirozo in anomalijami žolčevodov, 11. kronična dihalna odpoved (ne glede na etiologijo), 22. otroci po transplantaciji organov in kostnega mozga, še eno leto po končani intenzivni imunosupresivni terapiji, 29. kronična ledvična odpoved, glomerulonefritisi in nefroze v času intenzivne terapije. Na podlagi tega je razvidno, da so to otroci, ki imajo več kroničnih bolezni in kroničnih stanj s seznama, zato ne bi smelo biti težav pri uresničevanju pravice do višjega dodatka in posledično do pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek, čeprav se dejansko dogaja, da morajo starši uveljavljati sodno varstvo.

Kriterije je Komisija za cistično fibrozo že večkrat spremenila in zaostрила, posebno hudo je posegla v otrokove pravice v letu 2014, ko je postavila nesprejemljiv starostni kriterij, ki je tudi z vidika medicinske stroke neutemeljen za dedno bolezen kot je cistična fibroza. Za otroka je izredno pomembno, da ima že v zgodnjem otroštvu skrbno in kvalitetno nego, ki jo nudijo starši. Tako bo imel otrok manj hospitalizacij zaradi kroničnih zapletov dedne bolezni, boljšo prihodnost in daljše življenje.

Arbitrarni so kriteriji, ki že pri starosti 5 let zahtevajo več kot 3 klinične kronične zaplete cistične fibroze (sedaj pri starosti 6 let 2 ali več kliničnih kroničnih zapletov) in so otroci premladi za takšne zaplete. Postavljeni kriteriji, ne samo, da so neutemeljeni z vidika medicinske stroke,

temveč so tudi v nasprotju s Konvencijo o otrokovih pravicah. V letu 2009 je bilo dovolj, če je otrok izpolnjeval le enega izmed postavljenih kriterijev ne glede na starost.

Cistična fibroza pa kljub sistemskemu zdravljenju ni ozdravljiva, še vedno je redka, huda, kronična bolezen, ki napreduje in s starostjo ne izgine, temveč nastanejo nepopravljive posledice, ki vodijo do kronične dihalne odpovedi. Kljub presaditvi pljuč (gre za rešitev življenja) bolezen ni ozdravljena, zaradi zapletov so okvarjeni tudi drugi organi, lahko se zgodi, da bolniki presaditve sploh ne dočakajo ali umrejo zaradi zapletov. Iz teh razlogov so kriteriji postavljeni arbitrarno in kršijo človekove pravice.

Otroci s cistično fibrozo statusa invalida nimajo priznanega. Problem nastane, ko otrok dopolni 18. let oziroma ko konča šolanje, saj pravic iz invalidskega zavarovanja ne more uveljavljati, ker ni bil invalidsko zavarovan. Z Zakonom o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih otrok so urejene oblike varstva v splošnih ali posebnih socialnih zavodih ali drugih družinah. Invalid po tem zakonu pridobi pravico do nadomestila z dopolnjenim 18. letom starosti, lahko pa poleg tega tudi dodatek za tujo nego in pomoč, če mu je potrebna neogibna, stalna pomoč in postrežba drugega za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb. Glede na veljavno zakonodajo, otrok s cistično fibrozo lahko pridobi status invalida edino po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih otrok, ker je njegova invalidnost zaradi dolgotrajne bolezni nastala že v otroštvu.

V večini zakonodaje na področju socialnega varstva, zaposlovanja in invalidskega zavarovanja je za upravičenost do posamezne pravice določen kriterij invalidnost ali delež telesne okvare. Bolniki s cistično fibrozo se soočajo s težavami po končanem šolanju, saj niso več upravičeni do družinskih prejemkov, statusa invalida ne pridobijo in telesne okvare nimajo ocenjene.

Po novi invalidski zakonodaji, ki jo je v letu 2013 prinesel ZPIZ-2, so do pravice do invalidnine upravičeni le še zavarovanci, pri katerih je telesna okvara nastala kot posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni in ne več tudi zaradi bolezni ali poškodbe izven dela. Invalidnina je denarna mesečna renta, namenjena nadomestitvi zavarovančeve izgube, bistvenejše poškodovanosti ali znatnejše onesposobljenosti posameznih organov ali delov telesa, kar otežuje aktivnost organizma in zahteva večje napore pri zadovoljevanju življenjskih potreb, ne glede na to, ali ta okvara povzroča invalidnost ali ne. Invalidnost pa je po ZPIZ-2 podana, če se zaradi sprememb v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, zavarovancu zmanjša zmožnost za zagotovitev oziroma ohranitev delovnega mesta oziroma za poklicno napredovanje. Čeprav je zakonodajalec v ZPIZ-2 določil, da v roku dveh let po uveljavitvi tega zakona sprejme nov seznam telesnih okvar, se za določitev vrste in stopnje telesnih okvar še vedno uporablja zastareli Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar iz leta 1983. Tako je v Sloveniji na področju telesnih okvar prisotna pravna praznina, saj zakonodajalec tega področja še ni uredil v predpisih s področja varstva invalidov.

Na podlagi predstavljene sodne prakse pri uresničevanju pravic bolnikov s cistično fibrozo in njihovih družin je mogoče zaključiti, da morajo status invalidnosti in okvare, ki jim jih povzroča redka, kronična in huda bolezen, dokazovati na sodišču, saj njihovega slabega zdravstvenega stanja žal tudi zdravniki ne poznajo dovolj dobro. To je še posebno razvidno iz predstavljenega

primera odrasle osebe, ki zaradi napredovane bolezni ni bila več zmožna opravljati organiziranega pridobitnega dela, svojo invalidnost pa je morala dokazovati v sodnem postopku. V društvu je dobila brezplačno pravno pomoč pri uresničevanju pravic, saj sama tega ne bi zmogla.

Podobno velja tudi za starše otrok s cistično fibrozo, ki so v sodnem postopku morali dokazovati hudo zdravstveno stanje otroka. V enem primeru je zaradi napredovane cistične fibroze šlo za stanje po presaditvi pljuč, v drugem je otrok na čakalni listi za presaditev pljuč, v tretjem pa ima že v zgodnjem otroštvu pridružene še druge bolezni. Iz tega je razvidno, da so zdravniške komisije za podajo mnenj v upravnem postopku same sebi namen. Nerazumljivo je, da izdajajo zdravniška mnenja le za obdobje dveh ali treh let, čeprav je znano, da je cistična fibroza progresivna bolezen in povzroča trajne okvare, ki jih kljub zdravljenju in rehabilitaciji ni mogoče več popraviti. V preteklosti so namreč zdravniška mnenja v primerih hude, težke bolezni izdajali trajno, kar je edino razumljivo.

Tudi zdraviliško zdravljenje bolnikom s cistično fibrozo ni bilo omogočeno in so morali uveljavljati sodno varstvo, sedaj pa je pravica do zdraviliškega zdravljenja za cistično fibrozo nedvoumno določena v Pravilih obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Izredno zahteven je bil primer študentke s posebnimi potrebami, ki ima cistično fibrozo in presajena pljuča, zaradi nadaljnjega prejemanja državne štipendije, saj je zadevo reševalo tudi Višje delovno in socialno sodišče. Stališče Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bilo, da ima štipendist na voljo dve študijski leti za uspešen zaključek posameznega letnika, in sicer v času prvega vpisa, ko se mu štipendija za ta letnik izplačuje in v času drugega vpisa, ko mu štipendija miruje. Pri tem pa ni upoštevalo opravičljive zdravstvene razloge, ki so določeni v zakonu. V obravnavanem primeru je štipendistki s posebnimi potrebami v času ponovnega vpisa državna štipendija mirovala zaradi preseganja cenzusa in se ji ni izplačevala, v naslednjem študijskem letu pa Center za socialno delo in pritožbeni organ nista ugotavljala, kakšen vpliv je imelo njeno zdravstveno stanje za izobraževanje, kljub predloženi medicinski in drugi dokumentaciji, zato je bilo dejansko stanje v zvezi s tem nepopolno ugotovljeno.

Dejstvo je, da štipendijsko razmerje ne more mirovati v primeru, če štipendist letnika ni izdelal zaradi dokazanih opravičljivih zdravstvenih razlogov ali starševstva. V teh primerih ZŠtip ni določal, v kolišnem času mora štipendist končati letnik. Sedanji ZŠtip-1 pa določa, da se v teh primerih štipendijsko razmerje in prejemanje štipendije podaljša za dodatno eno šolsko ali študijsko leto. Mirovanje štipendijskega razmerja pa traja nepretrgoma toliko časa, kolikor trajajo razlogi, vendar skupaj ne več kot tri šolska ali študijska leta na posamezni ravni izobraževanja in se štipendija ne izplačuje.

Ob koncu velja izpostaviti, da se kot problematični še vedno kažeta pridobitev statusa invalida in ocenitev telesne okvare pri bolnikih s cistično fibrozo, zato je nujno, da zakonodajec ustrezno uredi tudi to področje v zakonodaji.

6

Viri

Uredba Komisije (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči "de minimis". UL L 352/1, 24. 12. 2013.

Direktiva 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu. UL L št. 88/45, 4. 4. 2011.

Ustava Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ14, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ50, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13 - UZ148, 47/13 - UZ90,97,99 in 75/16 - UZ70a.

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020. Uradni list RS, št. 39/13.

Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov. Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 10/08.

Zakon o ratifikaciji Evropske socialne listine (spremenjene). Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 7/99.

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih - ZSDP-1. Uradni list RS, št. 26/14 in 90/15.

Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo. Uradni list RS, št. 89/14, 92/15 in 18/17.

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami - ZUOPP-1. Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 - ZUJF in 90/12.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja - ZOFVI. Uradni list RS, št. 16/07 - uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 - popr., 65/09 - popr., 20/11, 40/12 - ZUJF, 57/12 - ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 - popr. in 25/17 - ZVaj.

Zakon o vrtcih - ZVrt. Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 98/09 - ZIUZGK, 36/10, 62/10 - ZUPJS, 94/10 - ZIU, 40/12 - ZUJF in 14/15 - ZUJF0.

Zakon o osnovni šoli - ZOsn. Uradni list RS, št. 81/06 - uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 - ZUJF, 63/13 in 46/16 - ZOFVI-K.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju - ZPSI-1. Uradni list RS, št. 79/06.

Zakon o gimnazijah - ZGim. Uradni list RS, št. 1/07 - uradno prečiščeno besedilo.

Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami. Uradni list RS, št. 88/13.

Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami. Uradni list RS, št. 88/13.

Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami. Uradni list RS, št. 88/13.

Pravilnik o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu. Uradni list RS, št. 22/16.

Pravilnik o vpisu v srednje šole. Uradni list RS, št. 12/06, 17/06 – popr., 12/08 in 107/12.

Zakon o maturi – ZMat. Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo in 46/16 – ZOFVI-K.

Pravilnik o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami. Uradni list RS, št. 82/14.

Zakon o visokem šolstvu – ZVis. Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14 in 75/16.

Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov. Uradni list RS, št. 22/01, 35/06, 75/08, 97/10, 46/12, 55/13, 38/16 in 13/17.

Zakon o subvencioniranju študentske prehrane – ZŠŠP. Uradni list RS, št. 86/14 – uradno prečiščeno besedilo.

Zakon o štipendiranju – ZŠtip-1. Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C in 8/16.

Zakon o urejanju trga dela – ZUTD. Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1 in 47/15 – ZZSDT.

Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb – ZDVDTP. Uradni list SRS, št. 41/83. Uradni list RS, št. 114/06 – ZUTPG, 122/07 – odl. US, 61/10 – ZSVarPre in 40/11 – ZSVarPre-A.

Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Uradni list RS, št. 20/12, 28/14 in 60/15.

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov – ZZRZI. Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2 in 98/14.

Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij. Uradni list RS, št. 117/05.

Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov. Uradni list RS, št. 21/14.

Navodilo za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide. Uradni list RS, št. 10/05, 43/05 in 53/12.

Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide. Uradni list RS, št.

117/05 in 40/08.

Zakon o izenačevanju možnosti invalidov - ZIMI. Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17.

Pravilnik o EU kartici ugodnosti za invalide. Uradni list RS, št. 37/17.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju - ZPIZ-1. Uradni list RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, 10/08 - ZVarDod, 98/09 - ZIUZGK, 38/10 - ZUKN, 61/10 - ZSVarPre, 79/10 - ZPKDPIZ, 94/10 - ZIU, 94/11 - odl. US, 105/11 - odl. US, 110/11 - ZDIUI2, 40/12 - ZUJF, 96/12 - ZPIZ-2 in 9/17 - odl. US.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju - ZPIZ-2. Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 - ZSVarPre-C, 101/13 - ZIPRS1415, 44/14 - ORZPIZ206, 85/14 - ZUJF-B, 95/14 - ZUJF-C, 90/15 - ZIUPTD, 102/15, 23/17 in 40/17.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju - ZZZV. Uradni list RS, št. 72/06 - uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 - ZUPJS, 87/11, 40/12 - ZUJF, 21/13 - ZUTD-A, 91/13, 99/13 - ZUPJS-C, 99/13 - ZSVarPre-C, 111/13 - ZMEPIZ-1, 95/14 - ZUJF-C in 47/15 - ZZSDT.

Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja - Pravila. Uradni list RS, št. 79/94, 73/95, 39/96, 70/96, 47/97, 3/98, 3/98, 51/98 - odl. US, 73/98 - odl. US, 90/98, 6/99 - popr., 109/99 - odl. US, 61/00, 64/00 - popr., 91/00 - popr., 59/02, 18/03, 30/03, 35/03 - popr., 78/03, 84/04, 44/05, 86/06, 90/06 - popr., 64/07, 33/08, 7/09, 88/09, 30/11, 49/12, 106/12, 99/13 - ZSVarPre-C, 25/14 - odl. US, 25/14, 85/14 in 10/17 - ZČmls.

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev - ZUPJS. Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 - ZUJF, 57/12 - ZPCP-2D, 14/13, 56/13 - ZŠtip-1, 99/13, 14/15 - ZUUJF0, 57/15, 90/15, 38/16 - odl. US, 51/16 - odl. US in 88/16.

Zakon o socialno varstvenih prejemkih - ZSVarPre. Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15 in 88/16.

Zakon o socialnem varstvu - ZSV. Uradni list RS, št. 3/07 - uradno prečiščeno besedilo, 23/07 - popr., 41/07 - popr., 61/10 - ZSVarPre, 62/10 - ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 - ZPPreb-1, 15/17 - DZ, 29/17 in 54/17.

Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev. Uradni list RS, št. 110/04, 124/04, 114/06 - ZUTPG, 62/10 - ZUPJS, 99/13 - ZUPJS-C in 42/15.

Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika. Uradni list RS, št. 19/07.

Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev. Uradni list RS, št. 45/10, 28/11, 104/11, 111/13 in 102/15.

Zakon o dohodnini – ZDoh-2. Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15 in 63/16.

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO-2. Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15 in 68/16.

Zakon o upravnih taksah – ZUT. Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUJF0, 84/15 – ZZelP-J in 32/16.

Zakon o sodnih taksah – ZST-1. Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16 in 10/17 – ZPP-E.

Zakon o spodbujanju razvoja turizma – ZSRT. Uradni list RS, št. 2/04, 57/12, 17/15, 52/16 – ZPPreb-1 in 29/17 – ZŠpo-1.

Zakon o davku na motorna vozila – ZDMV. Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10 in 40/12 – ZUJF.

Zakon o dajatvah za motorna vozila – ZDajMV. Uradni list RS, št. 54/17.

Zakon o pravilih cestnega prometa – ZPrCP. Uradni list RS, št. 82/13 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16.

Uredba o ukrepih za končne uporabnike invalide. Uradni list RS, št. 38/14.

Zakon o izvršbi in zavarovanju – ZIZ. Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15 in 76/15 – odl. US.

Zakon o davčnem postopku – ZDavP-2. Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15 in 63/16.

Zakon o Radioteleviziji Slovenija – ZRTVS-1. Uradni list RS, št. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B in 9/14.

Zakon o splošnem upravnem postopku – ZUP. Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13.

Zakon o upravnem sporu – ZUS-1. Uradni list RS, št. 105/06, 107/09 – odl. US, 62/10, 98/11 – odl. US, 109/12 in 10/17 – ZPP-E.

Zakon o delovnih in socialnih sodiščih – ZDSS-1. Uradni list RS, št. 2/04, 10/04 – popr., 45/08 – ZArbit, 45/08 – ZPP-D, 47/10 – odl. US, 43/12 – odl. US in 10/17 – ZPP-E.

Zakon za urejanje položaja študentov – ZUPŠ. Uradni list RS, št. 61/17.

Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami – ZOPOPP. Uradni list RS, št. 41/17.

Društvo za cistično fibrozo. URL: <http://www.drustvocf.si/>

Kriteriji za opredelitev primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami. URL: <http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/kriteriji-puopp-2015/>

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2017). Nadomestilo za invalidnost.

URL: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/nadomestilo_za_invalidnost/

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2017). Od 1. avgusta višji nekateri socialni transferji. 1.8.2017. URL:

http://www.mddsz.gov.si/en/medijsko_sredisce/novica/article/1939/8212/

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2017). Družinski pomočnik. URL:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/druzinski_pomocnik/

Sodba Delovnega in socialnega sodišča, opr. št. V Ps 567/2010, 28. 6. 2011.

Sodba Delovnega in socialnega sodišča, opr. št. I Ps 173/2016, 16. 6. 2017.

Sodba Delovnega in socialnega sodišča, opr. št. I Ps 1080/2016, 20. 9. 2017.

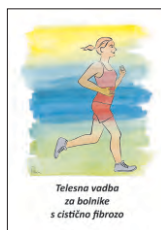
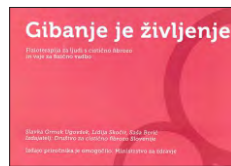
Sodba Delovnega in socialnega sodišča, opr. št. VI Ps 478/2013.

Sodba Delovnega in socialnega sodišča, opr. št. VI Ps 674/2012, 10. 12. 2014.

Sodba Delovnega in socialnega sodišča, opr. št. V Ps 2706/2012, 17. 12. 2013.

Sodba Višjega delovnega in socialnega sodišča, opr. št. Psp 179/2017, 22. 06. 2017. URL:

<http://www.sodisce.si/vdss/odlocitve/2015081111411716/>

DRUŠTVO ZA CISTIČNO FIBROZO SLOVENIJE
CYSTIC FIBROSIS ASSOCIATION OF SLOVENIA

Več informacij lahko dobite tudi na spletni strani društva
<http://www.drustvocf.si>

»Marsikdo ne ve, kako lepo mu je v življenju, če se mu ni treba spopadati s težko boleznijo in pri šestnajstih letih boriti za življenje. Zaveš se le tedaj, ko se sam soočiš s tem. Zato bodite hvaležni, da nimate težav s pljuči, kajti ne veste, kako hudo je, če ne moreš sam dihati in namesto tebe dihajo aparati. Ne obremenjujte se z malenkostmi! Živite polno življenje!«